

Digitaliseret af | Digitised by

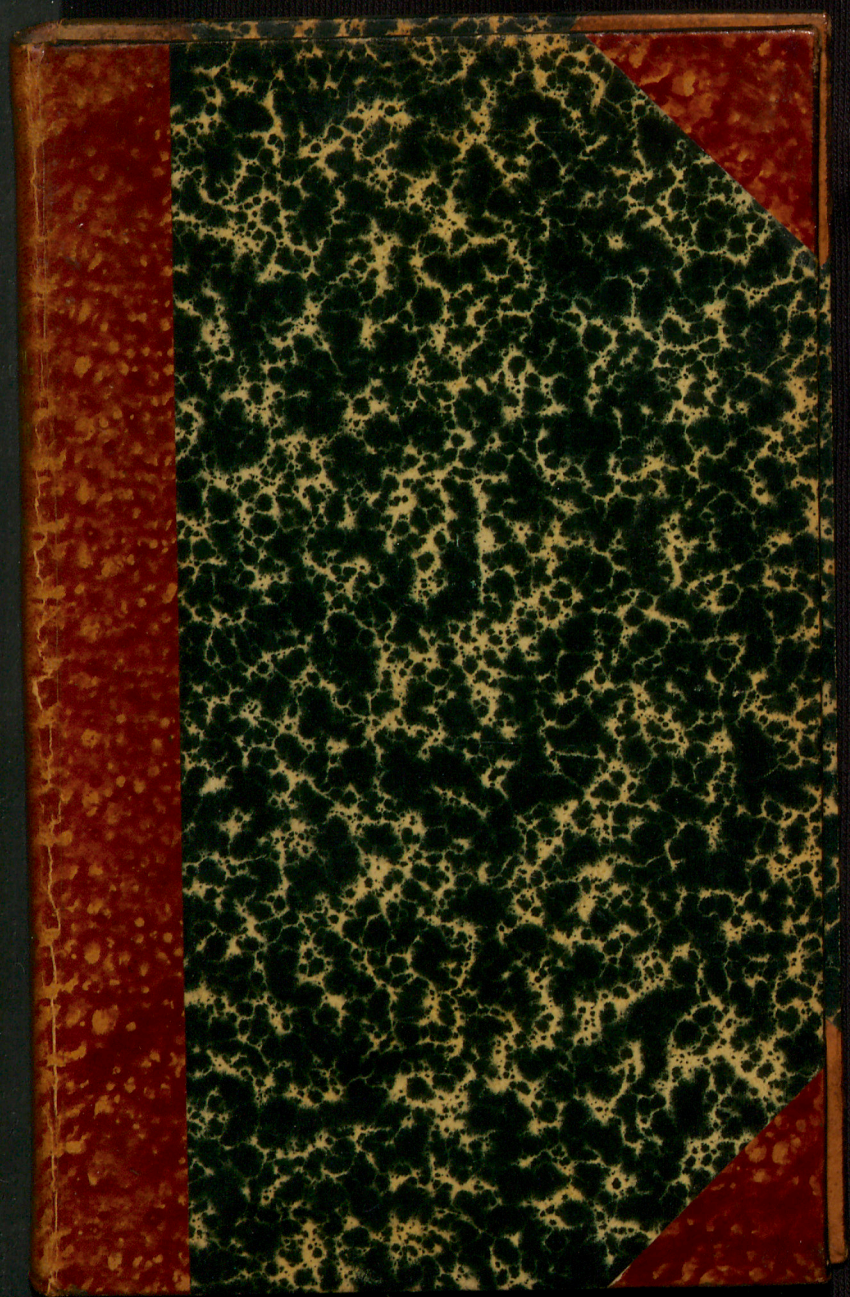
Forfatter(e) Author(s):	af Korpsets Foureer [M. Jacobsen].
Titel Title:	<u>Odense frivillige Korps 1848</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Odense, 1898
Fysiske størrelse Physical extent:	118 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

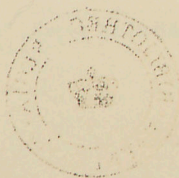
37. - 422. - 8°

Det Kgl. Bibliotek

130024715958

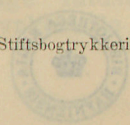

Odense frivillige Korps 1848.

Af
Korpsets Foureer.

~~~~~  
Særtryk af „Fyens Stiftstidende“.  
~~~~~

Fyens Stiftsbogtrykkeri (Dreyer).

Odense
frivillige Korps

1848.

af

Korpsets Fører.

Trykt af Lyngs Billedbog.

„Aanden fra 1848“.

Ved dette Slagord, som ofte bruges baade i Tale og Skrift, forstaaes vistnok noget Forskjelligt, alt eftersom den, der bruger Ordet, selv har oplevet hin Periode, og da hvor og i hvilke Forhold, eller om han lejlighedsvis har hørt og læst derom.

Forfatteren af disse Linier, der kun skulle indeholde nogle Mindeord om et begrænset Udslag af denne Aand, var voxen Mand i 1848 og bevægede sig i saakaldet «godt Selskab», uden i mindste Maade at være bleven fremmed for den Stand — Bondestanden — som han tilhørte ved Fødsel og Opdragelse, kan forsikкре, at de, der ved «Aanden fra 1848» forstaa en opblussende Frihedsbegejstring, tage fuldstændig fejl. — Naturligvis vakte de fra Kjøbenhavn

udstrømmende Efterretninger om Møder, Deputationer og Demonstrationer af politisk Natur nogen Opmærksomhed ude i Befolkningen, men vi grebes ikke synderlig dybere heraf end af de beslægtede Bevægelser, som vi under hele Christian den Ottendes Regjeringstid havde været Vidne til.

Først, da det slesvigholstenske Oprør viste sig som en utvivlsom Kjendsgjering, kom «Aanden» over os og bredte sig med en for det rolige, danske Folk usædvanlig Styrke og med en ligefrem forbausende Hurtighed i Forhold til de faa og langsomme Samfærds- og Forbindelsesmidler, som da fandtes her i Landet, — ingen Jernbaner, meget faa Dampskibe og selvfølgelig ikke Spor af Telegrafer. — Aanden viste sig i Form af en storartet Offervillighed i Retning af Fædrelandets Forsvar: de permittedede Soldater mødte hurtigt, besjælede af Iver og Lyst, Frivillige af forskjellig Alder og Samfundsklasser strømmede til i langt større Antal, end Afdelingerne kunde modtage — Krigsbestyrelsen tillod ikke Optagelsen af flere end 4 Uøvede pr. Kompagni — og overalt i Land og By tegnedes rundelike Bidrag til Anvendelse i Forsvarsøjemed.

Vi unge Mennesker, der enten som kjøbstad fødte ikke vare værnepligtige, eller som endnu ikke havde opnaaet

Udskrivningsalderen, og som levede afsides fra de større Forbindelsesveje, vare værst farne, fordi vi savnede Midler og Veje til at tilfredsstille vor brændende Iver efter at dygtiggjøre os til Fædrelandets Forsvar; vi slugte med Begjærlighed de tarvelige Aviser, som Posten to Gange om Ugen bragte ud i Nærheden af vort Hjem. Nogle korresponderede med Bekjendte i Garnisonsbyerne, og Enkelte rejste paa Maa og Faa saadanne Steder hen for at faae Lov til at hænge paa.

Saaledes var Forf., der opholdt sig paa Langeland, som den Gang laa meget afsides, situeret. En Nat i de allersidste Dage af Marts patruillerede han paa Landevejen for at møde Nabo-sognets Præst, der om Morgenens var kjørt til Rudkjøbing, og som muligen bragte noget Nyt med sig; og meget rigtig havde Præsten faaet fat paa en kgl. Proklamation, men da jeg ikke ved Nattetid kunde læse den, fulgte jeg med Præsten hjem og tog strax en Afskrift, som jeg endnu har, og som jeg lader aftrykke her, fordi den fortjener at kjendes af den nulevende Slægt som et smukt Bevis paa, hvor korrekt den herskende Stemning opfattedes af Kongen og Regjeringen.

Trofaste danske Mænd!

I denne Farens Stund har det dybt rørt mit Hjerte, at I glemme Eder selv og kun erindre Eders Konge og Fædreland.

Allevegne fra indstrømme Udtryk af urokkelig Hengivenhed og Tilbud om de største Opoffrelser. Det er mit Hjertes Trang og min kongelige Pligt at lade et Svar udgaa til mit Folk.

Danner, saa vidt det staaer til Eder, ved egne Midler frivillige bevæbnede Korps, der slutte sig til min Hær under den militære Kommando. Mange have gjort et saadant Tilbud; efterfølger deres Exempel. Eders Iver for at uddanne Eder til Fædrelandets Forsvarere skal jeg imødekomme ved saasnart muligt at sende Eder kyndige Befalingsmænd. Stiller Eder Alle som En under mit, under Fædrelandets Banner. — Alles Iver styrke Alles Sammenhold, og om Gud vil skal Lovligheden besejre Oprøret og føre Fædrelandet til Fred, Frihed og Ære.

Christiansborg Slot den 28de Marts 1848.

Frederik R.

A. W. Moltke.

Denne i faa Ord og i et ædelt Sprog affattede Proklamation bidrog mægtigt til at tænde i den allerede vakte Aand, og var et godt Værn imod de Ind-

vendinger, der selvfølgelig ikke udebleve, saasnart det mærkedes, at vi unge Mennesker virkelig tænkte paa at drage afsted. Nu vidste vi *hvad*, og snart skulde vi faae Svar paa det endnu meget uklare Spørgsmaal: *hvorledes*. Dagen efter Proklamationens Ankomst benyttede jeg til at skaffe mig et Par gamle Geværer og en Sabel, — det kunde jo ikke nytte at møde ganske tomhændet; om Aftenen overværede jeg Møder i tvende Skoler, hvor der herskede en fortræffelig Stemning og tegnedes ikke faae Bidrag til Krigsfornødenheder samt gaves Løfter om Støtte for de Indkaldtes Familier, f. Ex. Hjelp til deres Jords Drift, og nu indløbe Aviserne fra Odense og bragte for os, som tørstede efter at komme under Vaaben, Klarhed over Spørgsmaalet *hvorledes*.

Jeg indskyder her den Bemærkning, at jeg efter den Tid i Kjøbenhavn er stødt paa det ironiske Mundheld, at «Odense jo plejer at møde med første Sprøjte» — formodentlig hidrørende derfra, at Odense bl. A. havde Gasbelysning førend Kjøbenhavn; men jeg har, hver Gang jeg hørte dette, tænkt paa, at jeg kjendte en Lejlighed, og det en saare vigtig Lejlighed, hvor det med fuld Føje og uden Stænk af Ironi kunde siges, at Odense mødte med første Sprøjte, ialfald den første, der duede noget.

Ved et Følgeblad til «Fyens Stiftstidende» Søndagen den 26de Marts alt-saa 2 Dage før foranførte Kongelige Proklamation, havde nemlig Magistraten i Odense udstedt følgende Indbydelse:

«Da Tidsomstændighederne fordre, at der maa gjøres Opoffrelser for at fremme det Maal, som Regjeringen efter Folkets Ønske har foresat sig til Opretholdelse af Danmarks Selvstændighed, saa troer Magistraten at opfylde Borgernes Ønske ved til den Ende at anmode dem tilligemed Byens øvrige Indvaanere om at samles paa Raadstuen i Eftermiddag Kl. 4.

Odense Raadstue den 26de Marts 1848.

Estrup. Klaumann. P. L. Brandt.

Ove Thomsen»;

og Stiftstidende for Mandagen den 27de Marts indeholder om dette Møde Følgende:

«I den efter Magistratens Indbydelse afholdte Raadstueforsamling, der var saa talrig, som den store Sal kunde rumme den, udviklede Borgmesteren, Justitsraad Estrup, i en til Øjeblikket svarende Tale, at nu var Tiden kommen, hvor det ikke længere var tilstrækkeligt at tilkjendegive sin Kjærlighed til Konge og Fædreland med Ord, men at det nu var enhver dansk Mands Pligt at dokumentere den ved opoffrende Gjerning. Talen modtoges med levende Bifald; Oprettelsen af en mobil Bataillon til at tjene, hvor det

maatte ansees fornødent, vedtoges, og ikke Faa tegnede sig strax, dels til at tjene omsonst, dels for Betaling; paa en Subskription til at tilvejebringe de fornødne Pengemidler til Bataillonens Uniformering etc. tegnedes over 6000 Rdl.; ogsaa Bidrag af Naturalier og Krigsfornødenheder tegnedes.»

Dette var den elektriske Gnist, som tændte den Ledestjerne, hvorefter vi vordende Fædrelandsforsvarere alt i nogen Tid længselsfuldt havde spejdet.

Dengang Tanken om det Ønskelige i, at der i Jubelaaret maatte fremkomme nogle Mindeord ogsaa om det vel snart uddøde og forglemte »Odense frivillige Korps» opstod hos Forfatteren, og det blev ham klart, at han vel var den Eneste som muligen kunde skrive et saadant Mindeskrift, var det vel naturligt, at han søgte Kilden til Korpsets Tilblivelse, og han henvendte sig da til Borgmesteren i Odense med Anmodning om Udlaan eller Uddrag af Byens Arkiv fra hine Dage, for saaledes at komme i Besiddelse af et autentisk Materiale til Grundlag for det paatænkte Skrift. Men desværre har det viist sig umuligt ad denne Vej at skaffe Materiale; trods al velvillig Imødekommen er det ikke

lykkedes at finde Nogetsomhelst, hverken i Byens Arkiv eller i Provinsarkivet i Odense.

Da jeg nødig vilde opgive Tanken om, at forsøge mit Korps indlemmet i den Krigshistorie, der jo maatte fremkomme i Løbet af Aaret, faldt det mig ind, at der vel i Datidens Aviser, særlig i «*Fyens Stiftstidende*» maatte kunne findes en Del af det forønskede Materiale, og da dels min Hølbredstilstand, dels andre Omstændigheder forhindrede mig i at rejse til og i nogle Dage opholde mig i Odense, opsøgte jeg blandt mine Bekjendte i det nuværende Odense en Mand, som med særdeles Velvillie paa tog sig at tilvejebringe et Uddrag af *Stiftstidende* for 1848, og dette Uddrag benyttet her forsaavidt angaaer Odense By (*»Komiteen af 26de Marts 1848.»*) og de øvrige fyenske Kjøbstæder og Kommuner.

Om selve Korpsets Krigsarkiv eksisterer, og hvor det da mon findes, har jeg ikke kunnet opdage; jeg maa i saa Henseende stole paa min Hukommelse, alene støttet til en i Krigsministeriets Arkiv beroende Navnefortegnelse over Korpsets Medlemmer, hvorfra jeg har erhvervet en Afskrift. Selvfølgelig bliver Fremstillingen herved mindre objektiv end ønskeligt var, thi Ens Erindringer knyttes naturligvis nærmest til de Episoder, hvori hans

personlige Deltagelse har været fremtrædende. Forinden jeg imidlertid begynder paa Korpsets Historie, vil jeg gjøre nogle Uddrag af Stiftstidendes Text- og Avertissementsspalter.

Søndag Eftermiddag den 26de Marts sees der at være dannet en Komitee, bestaaende af Magistraten (Justitsraad Estrup, Kammerjunker Klaumann, Justitsraad Schönheyder, Raadmand Brandt og Raadmand Ove Thomsen), 3 Borgerrepræsentanter (Prokurator S. Hansen, Brændevinsbrænder R. Nielsen og Skrædermester Wich) samt Distriktslæge Helweg, Kjøbmand Muus, Kjøbmand V. Petersen og Overlærer Sick. Saavidt skjønnes, vare disse Mænd de egentlige Medlemmer af «Komiteen af 26de Marts», hvis Program var følgende: «at tage under Overvejelse, hvorledes man hensigtsmæssigst kunde imødekomme det almindelige Ønske hos alle Vaabendygtige at deltage i Fædrelandets Forsvar», og som derefter under 28de Marts offentliggjorde Følgende:

«Man troede, at dette for Kjøbstædernes Vedkommende bedst vilde ske ved at foranstalte Oprettelse af et mobilt Korps Fodfolk paa 500 Mand, der snarest muligt skulde stilles til den i Slesvig kommanderende danske Generals Raadighed. I den Anledning opfordre vi samtlige Indvaanere, ligegyldigt om

de alt ere indtegnede i noget militært Borgerkorps eller ej, der ønske at indtræde enten paa egen eller paa Komiteens Bekostning, til at give Møde paa Odense Raadhus den 30te ds., Form. fra Kl. 9—12 og Efterm. fra Kl. 3—6.

Idet vi bringe dette til offentlig Kundskab, opfordre vi Borgerrepræsentationerne eller de i de øvrige Kjøbstads eller Landkommuner dannede Komiteer til at foretage lignende Skridt til at samle Bidrag i Penge eller Mandskab som de herfra udgaaede, og snarest sætte sig i Forbindelse med os.

Skjønt det ovenangivne Korps nærmest skulde betragtes som et Bidrag til Landets Forsvar fra Kjøbstæderne, er det en Selvfølge, at Adgangen staaer aaben for Enhver fra Landet.

Komiteen holder Møde hver Aften paa Raadstuen fra Kl. 6 $\frac{1}{2}$ —8 for at modtage Bidrag i Penge eller anden Ydelse.

Komit. af 26de Marts.

*

De fyenske Damer opfordres til at sørge for Charpiforraad og give Komiteen Kundskab om, naar og hvor det kan afhentes.

Odense den 28de Marts 1848.

Komit. af 26de Marts.

*

Fredagen den 31te Marts.

De Bidrag, som ere tegnede af Private til «Komiteen af 26de Marts» ere i Summer fra 1 til 500 Rdl. Blandt Lav og Korporationer har Skomagerlavet tegnet sig for 300 Rdl. og 159 Par Sko, Skræderlavet for 100 Rdl. og for Forfærdigelsen af endel Uniformer, Drejerlavet for 25 Rdl., Garverkorporationen for 50 Rdl., Saddelmagermestrene for 30 Rdl., Allested Sogn har tegnet sig for 124 Rdl., Heden for 134 Rdl., Nørre-Søby Gaardmænd, Sognepræst, Forpagter og Forvalter for 180 Rdl.

*

Af Pengebidrag er til Dato tegnet 8093 Rdl. 1 Mrk., dels af Private i større og mindre Summer, dels af Foreninger og Korporationer heri Byen og dels af adskillige Landsogne. Desuden ere tegnede endel Bidrag i Arbejde og andre Præstationer, og endel Mænd have tilbudt personlig Assistance ved de Arbejder, som forefalde heri Byen.

Til Oprettelse af en mobil Bataillon til at gaa mod Fjenden have meldt sig ca. 50 Frivillige, og Flere imødesees.

Til Understøttelse for de efterladte Familier er tegnet som Bidrag en Gang for alle 265 Rdl. 3 Mrk. 4 Sk. og ugent-

lige Bidrag til Beløb 21 Rdl. 3 Mrk.
8 Sk.

Komiteen er fremdeles samlet osv.

Odense den 30te Marts.

Komit. af 26de Marts.

*

Den 31te Marts.

Af Pengebidrag til Oprettelse af et
mobilt Korps er til Dato tegnet 11,252
Rdl. 4 Mrk. 4 Sk.

Komit. af 26de Marts.

*

(Tillæg til »Fyens Stiftst.«: Løverdagen den 1ste
April 1848.)

«Ved det idag (31te Marts) efter den
udstedte Bekjendtgjørelse af 27de Marts
afholdte Møde paa Odense Raadstue
blev det ved Akklamation enstemmig
udtalt, at Enhver er beredt til af al
Kraft at understøtte Regjeringen og
navnlig at bringe ethvert Offer, som
Fædrelandets Frelse kræver.

Forsamlingen besluttede dernæst:

1. at virke til Væbningen af Frivillige
saavel paa Landet som i Kjøbstæ-
derne ved at opfordre til at stille
sig snarest muligt og til at sammen-
skyde Penge og andre Fornøden-

heder til Bestridelse af Omkostningerne ved de Frivilliges Udrustning og Afmarsch til Armeen.

2. at opfordre til uden Vederlag at stille brugbare Ride- og Kjøreheste.
3. at tegne sig for frivillige Bidrag af Korn, fornemligten Rug og Havre samt Fourage.
4. Forsamlingen udtalte det dernæst som sin Overbevisning, at det er en Æressag for de enkelte Kommuner at understøtte de bortdragende Krigsfolks hjemmenværende Familier, som have Trang dertil, saaledes at de kunne have anstændigt Ophold uden Understøttelse af Fattigvæsenet.
5. Forsamlingen vedtog endvidere, at den uden Hensyn til den under Nr. 1 tagne Beslutning, slutter sig til Komiteen for Odense Kjøbstad af 26de Marts.

Endelig blev Forsamlingen enig om, at der skulde udvælges en Komitee, bestaaende af 7 Medlemmer, til at fremme de idag tagne Beslutninger, og til Medlemmer af denne Komitee udvalgte Undertegnede.

Den udvalgte Komitee traadte derefter strax sammen og udnævnte Proprietærene Berg i Hunderup og Berg paa Skovsbo samt Kammerjunker Lüttichau til i Overensstemmelse med den under Nr. 5 anførte Beslutning at træde i Forbindelse med Komiteen af 26de Marts.

I Henhold til det Undertegnede, som anført, overdragne Hverv, opfordre vi herved samtlige vore Medborgere paa Landet til med Iver at virke for den her omhandlede Sag; navnlig opfordre vi i Særdeleshed samtlige Sogneforstanderskaber til, ethvert i sit Distrikt, at bestræbe sig for efter Evne og saa hurtigt som muligt at fremme de anførte Øjemed.

Anmeldelser om Bidrag i Penge, Korn m. v. modtages af Komiteens i Odense boende Medlemmer: Lüttichau og Hillerup.

Odense den 31te Marts 1848.

Niels Andersen J. Berg Berg,
af Overkjærby. af Hunderup. Ejer af Skovsbo.

Jeppe Christensen Peder Hansen
af Lumby. af Sanderum.

H. Hillerup, Lüttichau.
Herredsfoged.

*

Man seer, at Komiteen voxer, men Offervilligheden voxer ligeledes, og Aanden yttre sig fremdeles paa samme Maade, er fremdeles udelukkende rettet mod det samme Maal: Fædrelandets Forsvar.

Med Bemærkning, at der til Dato (3die April) var tegnet Bidrag til Oprettelse

af et mobilt Korps 16,217 Rdl. 2 Mrk. 8 Sk., til Understøttelse for efterladte Familier 326 Rdl. 3 Mrk. 4 Sk. samt i ugentlige Bidrag 23 Rdl. 8 Sk., standse vi med de daglige Meddelelser herom og anføre kun, at den sidste af disse Meddelelser er dateret 24de Juli, og da viste resp. 36,170 Rdl. 7 Sk. foruden en-
del Guldsmykker, 791 Rdl. 68 Sk. en Gang for Alle og 34 Rdl. i ugentlige Bidrag, — ret betydelige Beløb, især naar Hensyn tages til Pengenes da-
værende Værdi.

*

Den 3die April.

Komiteen har vedtaget, at Mandskabet til det mobile Korps erholder fra den Dag af, at det er antaget, 24 Sk. daglig i Lønning foruden frit Kvarter samt derhos Uniform, nemlig: en mørkegraa Vaabenkjole, en Hue, et Par Benklæder og et Par Sko.

*

Den 7de April.

Paa Langeland er Begejstringen i alle Stænder levende for den gode Sag. Frivillige have begivet sig til Odense, hvor de indøves i Forening med dem,

der have indfundet sig fra Fyen (hidtil ca. 110 Mand). Øvelserne have en glædelig Fremgang, hvilket foruden andre Exercitskyndiges Bestræbelser fornemmelig maa tilskrives den flinke Toldbetjent Wessel, der, efter hvad vi erfare, nu har bestemt sig til selv at følge med Korpset, hvilket agtes bragt paa 4—500 Mand.

*

Oberstløjtnant v. Hindenburg, som havde ladet sig indskrive blandt de Frivillige, har efter Komiteens Opfordring foreløbig overtaget Ledelsen af disses Øvelser og er med Raadmand Brandt og Skrædermester Wich sammentraadt i en Komitee, hvis Hverv er at foranstalte det Fornødne med Hensyn til de Frivilliges Væbning, Ekvipering osv. Til Assistance ved de Frivilliges Indøvelse i Vaabenbrug er Danse- og Fægtelærer S.*) engageret. Office-

*) Denne S. var et meget dygtigt, men ogsaa meget farligt Menneske. Han samlede snart et Slæng om sig af de mere opvakte og mere urolige Hoveder, og gjennem snildt anbragt Kritik søgte han at nedbryde Tilliden til Korpsets Ledelse og særlig til de af Komiteen udnævnte Befalingsmænd af de Frivilliges Rækker, Kommandersergenten og Foureren. En Dag, da der havde været Skiveskydning i flere Hold ude paa Markedspladsen og Foureren var i Færd med at tage Skiven ned, hørte han Hurraraab fra det Hold, som just var

rer og Underofficerer af Odense borgerlige Fodjægerkorps samt Toldbetjent Wessel have velvilligt tilbudt Komiteen

traadt af og, som han troede, havde forladt Øvelsespladsen. Foureren traadte hen til, Flokken og spurgte, hvad der var paa Færde og fik da at vide, at de havde udnævnt Hr. S. til Løjtnant ved Korpset. Foureren dadlede skarpt denne Optræden, lod Mandskabet vide at det ingen Ret havde til at foretage et saadant Skridt, og at det var særlig dumt at udraabe en Mand til Offticeer, om hvis Fortid der ikke vidstes andet, end at han allerede 2 Gange var afskediget fra den militære Tjeneste, næppe for sin Dyds Skyld. Hr. S. traadte nu op med en Myndighed, som om han allerede var Løjtnant eller mere end det, men Foureren lod ham vide, at han — S. — Intet havde at befale udenfor Øvelsestiden, befalede Mandskabet at gaa hjem og rengjøre Geværerne, og gik saa selv hen at holde Krigsraad med Wessel, som vidste lidt om Hr. S.s tidligere Meriter. — Endnu samme Eftermiddag blev Hr. S. anmodet om at møde paa Komiteens Kontor, hvor han kun traf Foureren, der præsenterede ham til Underskrift en Kvittering for 17 Rdl., nemlig 1 Rdl. daglig for 17 Dages Assistance ved de Frivilliges Øvelser, udbetalte ham dette Beløb og takkede ham paa Komiteens Vegne.

Hr. S. forlod strax Byen og gik efter Siggende til Vejle, hvor han ogsaa skal have været virksom ved Uddannelsen af et frivilligt Korps. Noget senere dukkede han dog op som Officer til stor Overraskelse og Harm for de Officerer, som kjendte hans Fortid. Det skal dog siges, at han og Foureren, efter at de begge vare blevne nogle Aar ældre, mødtes ret fredeligt.

deres Assistance ved de Frivilliges Indøvelse, hvilke Tilbud med Paaskjønelse modtoges.

*

Den 12te April.

Komiteen har vedtaget følgende almindelige Regler for Optagelse i det mobile Korps, som den organiserer:

1) Enhver, som optages, maa i Reglen have fyldt 20 Aar.

2) Unge Mennesker, som endnu staa i Lærlingeforhold, kunne ikke optages, medmindre de medbringe deres Mestres skriftlige Tilladelse til at indtræde i Korpset.

3) Enhver, som Distriktslægen erklærer udygtig til Krigstjeneste, eller imod hvis moralske Vandel noget af Komiteens Medlemmer maatte gjøre grundede Bemærkninger, afvises strax, hvilket ligeledes bliver Tilfældet med dem, om hvem Politimesteren maatte give saadan Oplysning, at de derefter maatte ansees uværdige til at indtræde i et hæderligt Korps.

Lønningen for hvert Medlem af Fri-korpset, indtil det er afgivet til aktiv Krigstjeneste, er ansat til 32 Sk. daglig foruden 48 Sk. ugentlig i Kvarterpenge, hvilken Lønning udbetales hver Enkelt fra den Dag, han indtræder i Korpset. Desuden erholder hver en Uniform —

som foran nævnt — samt Armatur med Lædertøj, Tornyster og Brødpose.

*

Hos Krigsministeriet havde Komiteen udbedt sig de fornødne Geværer for Korpset, men forinden bejaende Svar indløb fra Ministeriet, havde Komiteen allerede været saa heldig at erholde 150 brugbare (?) — Flintlaase — udlevere fra Arsenalet i Nyborg, hvilke ere blevne eftersete og satte i komplet Stand af en herværende Bøsse-mager. Alt iøvrigt til Armatur og Ekvipering henhørende er her bestilt af Komiteen og ventes snarest muligt færdigt.

(Af nogle Notitser her sees det, at Komiteen paa Foranledning af Kjøbmand Ørnstrup og L. Limkilde har anskaffet og ladet omdanne et Parti Leer som Vaaben, bestemte til Udlevering blandt Landbefolkningen i det nordlige og vestlige Slesvig, at en indfødt Polak — Hr. Sasse — har viist Prøver paa disse Vaabens Anvendelse i Krig, og at Partier af disse Vaaben tilligemed Dhrr. Ørnstrup og Sasse ere afgaaede til Nordslesvig).

*

Komiteen har modtaget Beviser paa Tilslutning fra samtlige Stiftets Kjøbstæder, hvorfra fremhæves, at i Svendborg havde hver af de der indtegnede

Frivillige modtaget 5 Rdl. i Rejsepenge, og vilde der blive indbetalt til Komiteen 45 Rdl. for hver som Bidrag til Udrustning og Ekvipering; i Faaborg ønskede Borgerrepræsentationen selv at forsyne de der indtegnede Frivillige med den reglementerede Ekvipering, og fik derfor tilsendt Modeller til Uniform m. v.

Efter Forslag af Oberstløjtnant v. Hindenburg har Komiteen udnævnt tvende andre Frivillige, Toldbetjent Wessel og Fuldmægtig M. Jacobsen, den Førstnævnte til Kommandersergent og den Sidstnævnte til Foureer i det her oprettede Frikorps.

I Skrivelse til Komiteen havde Oberstløjtnanten med megen Ros fremhævet den af Korpset viste Iver og dets gode Fremgang, der var en Følge af den i Korpset herskende Attraa efter snarest muligt at komme mod Landets Fjender. I denne Anledning har Komiteen anmodet Oberstløjtnanten om at tilkjendegive Korpset, at Komiteen fremdeles holder fast ved den tidligere tagne Bestemmelse, at lade Korpset uddanne i dette Øjemed, og at den agter at tage de i dens Magt staaende Forholdsregler for at Korpset *kan blive anvendt efter sin Bestemmelse og ikke til kun at slutte sig til det i Fyen paatænkte Flankekorpset*. Da det er Komiteens Ønske, at Førelsen af Korpset maa overdrages

Oberstløjtnant v. Hindenburg, udbad man sig fra ham skriftlig Meddelelse om, hvorvidt han maatte være villig til at overtage denne, ligesom man ogsaa anmodede ham om at meddele en Rapport om Korpsets Styrke, Fremgang og hvad der iøvrigt kunde tjene til derpaa at begrunde en Indstilling til Krigsministeren om Korpsets Anvendelse i aktiv Krigstjeneste. Hos Generalkommandoen i Fyen vilde man tillige anholde om Ansættelse af endnu 1 Officer og 4 Underofficerer ved Korpset, der snarest muligt vil blive forsynet med egen Fane og Kvarterfane. Den ene af disse har Malermester Bondo tilbudt sig at levere

*

Den 19de April.

Ved Skrivelse af 14de ds. meddelte Oberstløjtnant v. Hindenburg, at det havde været ham kjært at vorde foreslaaet til det herværende Frikorps's Fører i Felten, hvilken Post han erklærede sig villig til at overtage, dog under den bestemte Forudsætning, at der ved Korpset ansættes tjenestevante Officerer og Underofficerer.....

Det sees af nogle Notitser, at den kommanderende General paa Fyen, Hs. Excell. Generalløjtnant v. Høegh-Guldberg, har overværet et Komiteemøde og erklæret, at Generalkommandoen

ikke saae sig istand til at afgive Officerer og Underofficerer, men vilde støtte en Indstilling derom til Krigsministeriet.....

Frivillige vedbleve at melde sig, men kun Faa af dem optoges, og det besluttedes ikke at optage Flere efter den 22de April, hvorimod der endnu daglig tegnedes Pengebidrag til Korpsets Udrustning.

*

Torsdagen den 27de (af Bladet)

Idag afgik til Armeen det her indøvede frivillige Korps, 116 Mand. Korpset har benyttet den det tilstaaede Skoletid vel og har efter Omstændighederne bragt det videre, end man turde haabe. Man seer ogsaa her, hvad der kan udrettes, naar Lysten driver Værket. En Afdeling paa 12 Mand, der har erholdt en fortrinlig Indøvelse i Faaborg, har ikke kunnet faae sit Ønske opfyldt om strax at følge med, da Borgerrepræsentationen dersteds ikke har sørget for, at Uniformerne bleve færdige betids nok.

*

Den 29de April.

Ved Skrivelse af 18de ds. fra Krigsministeriet modtog Komiteen Underretning om, at dimitteret Premierløjtnant-Overkrigskommissær C. C. W. v. Stock-

fleth var bleven ansat som Løjtnant ved det her oprettede mobile Korps, samt at 3 Underofficer af Kjøbenhavns Garnison stilledes til Komiteens Disposition for at gjøre Tjeneste ved Korpset.

Torsdagen den 27de ds. om Morgen en indløb Ordre fra Generalkommandoen til at lade Korpset ufortøvet afmarschere til Armeen, hvor det efter Ankomsten træder ind under samme Disciplin, Kommando, Lønning og Forplejning, som gjelder for samme. Ifølge denne Ordre afgik Korpset samme Dags Middag Kl. 1, efter at være taget i Ed, til Bestemmelsesstedet i Fredericia, men ankommet til Strib erholdt det ifølge Skrivelse af 28de ds. til Komiteen fra dets Chef, Oberstløjtnant v. Hindenburg, Ordre efter Krigsministerens Befaling at forblive i Kantonnementet Billeshaug, Vejlbj, Røile og Staurby. Den afgaaede Styrke udgjorde 114 Mand foruden Korpsets tvende Officer. 24 Mand forbleve tilbage for endvidere at indøves, i hvilket Øjemed Komiteen har engageret Krigsassessor Lüders til at forestaa Exercerskolen.

Ved Skrivelse af 20de ds. har Komiteen tilmeldt Krigsministeren, at den af de indkomne frivillige Bidrag strax til hans Disposition stiller 16,000 Rdl., som ligge parate til Udbetaling

Det sees ikke, at Komiteen har modtaget Svar paa Tilbudet om de 16,000

Rdl., men efterat Tilbudet er fornyet og forhøjet til 20,000 Rdl., har Komiteens Formand fra Krigsministerens Adjutant, Ingeniørløjtnant Lehmann, modtaget en meget smigrende Skrivelse af 22de Maj med varm Tak og Anmodning om Indsendelse af Beløbet, hvilket synes at være skeet den 24de Maj.

*

Den 11te Maj.

Iaftes, inat og idag er indkommet hertil fra Middelfart en Mængde Armatur og andre Krigsfornødenheder. Blandt de i den senere Tid til Provinsen overførte Tropper ere ogsaa *de frivillige Korps fra Vejle, Horsens, Aarhus og Randers.*

Odense Frivillige, der have erholdt gode Perknssionsgeværer, ere blevene indrangerede i 10de Bataillon, og har man hidtil været vel tilfreds med Udførelsen af den Felttjeneste, der er bleven paa-lagt dem.

*

Den 16de Maj.

I Forbindelse med Komiteens tidligere Anmeldelse bemærkes, at Hr. Løjtnant og Portrætmaler Moe har i Skrivelse af 29de f. M. meddelt Komiteen, at han,

som Honorar for at male den til Fri-Korpset leverede Fane har beregnet 25 Rdl., hvilke 25 Rdl. han gennem komiteen har nedlagt som en Gave paa Fædrelandets Alter. Fremdeles har Hr. Malermester Bondo afleveret den af ham til Korpset skjænkede Kvarterfane.....

*

Den 5te Juni (Avertissement).

Som bekjendt overdroges det i de heri Byen afholdte offentlige Forsamlinger undertegnede Komitee at modtage og forvalte de frivillige Bidrag til Fædrelandet, som maatte blive ydede. Den nærmeste Gjenstand for vor Virksomhed maatte da gaa ud paa at anvende de os betroede Pengemidler saaledes, at Krigsbyrden lettetdes for Landet, og Forsvarsmidlerne forøgedes. Vi have havt den Glæde at modtage saa betydelige Bidrag, at de hidtil ikke udgjøre mindre end 36,000 Rdl. Deraf ere 20,000 indsendte til Krigsministeriet til umiddelbar Anvendelse, endvidere er der ved Bistand fra flere Sider oprettet et Infanterikorps paa 137 Mand, der behørigen udrustet og indøvet er afgaaet til den aktive Hær og hæderlig

har bestaaet sin første Prøve; i Behold
haves endnu den Sum af ca. 10,000
Rdl.

*Komiteen af 26de Marts den 5te Juni
1848.*

Chr. Estrup. Klaumann. Schönheyder.

Brandt. Ove Thomsen. Sick.

Muus. Helweg. V. Petersen.

S. Hansen. R. Nielsen. Wich.

Lüttichau. Berg. Berg.

*

*

*

Ved Skildringen af denne Komitees Virksomhed har jeg nærmest søgt at holde mig til den Side af samme, som angaaer Oprettelsen af »Odense frivillige Korps». Bortset fra den store Afstand mellem det Maal, der tilsigtedes — en Bataillon paa 4—500 Mand — og det, som naaedes — et Kompagni eller Korps paa 130—140 Mand —, tør det vel siges, at Komiteens rastløse Iver og den store Offervillighed, hvormed dens Bestræbelser mødtes, giver et smukt Billede af «Aanden fra 1848», forsaavidt angaaer Odense og i det Hele Fyens Stift: «Danmarks Hjerte».

„Dengang jeg drog afsted“.

Som antydet i Indledningen opholdt Forfatteren sig ved Oprørets Udbrud paa Langeland, som dengang laa mere afsides i Henseende til Post og andre Samfærdselsmidler end selv de mindst beboede Øer nutildags. Det var vistnok den næstsidste Dag i Marts, jeg fik fat den kgl. Proklamation af 28de s. M., og Dagen efter i «Fyens Stiftstidende» læste om Raadstuemødet i Odense den 26de Marts, — og saa var jeg færdig til Opbrud. Min Principal — Godsforvalter — som strax havde viist sig meget begejstret for Folkevæbnings-tanken og med Stolthed mindedes Langelændernes Tapperhed i Krigen 1807—14, hvor de ofte afviste Englændernes Forsøg paa at gaa iland og proviantere, og fra Skanser, hvis Rester endnu

paavistes, gave de engelske Krigsskibe mangen varm Hilsen, — slog pludselig om, da han mærkede, at det var fuldt Alvor med min Afrejse, og da hverken Overtalelser eller Trusler formaaede at rokke min Beslutning, kjørte han ud den 1ste April og vendte sent hjem. Næste Morgen, Søndagen den 2den April «stillede» jeg meget tidligt i «marschefærdig Stand», d. v. s. omgjordet med en gammel Søofficerssabel med Frederik den Femtes Navnetræk og Valgsproget «Constantia & Prudentia» indlagt med Sølv samt 2 Skydegeværer, hvoraf det ene, en ligeledes sølvindlagt gammel Riffel, tilligemed Sablen laant af Stamhusets «Rustkammer», det andet, en solid Rendekuglebøsse, givet mig af Kammerjunker Steensen de Leth til Steensgaard med de Ord, som den romerske Moder sagde til sin Søn, idet hun overgav ham Skjoldet: «vend tilbage med det eller paa det!», endvidere en Byldt med et Par Skjorter, Strømper etc., og forsøgte at faae Forvalteren i Tale for dog i det Mindste at skilles fra ham med et venligt Farvel, men han trak Dynen over Hovedet, og jeg maatte forlade ham uden Afsked og uden — Afregning, hvorfor det var slet beventt med min Krigskasse.

Ankommen til Tranekjær holdt jeg et lille Hvil i det Haab derfra at faae Følgeskab; der var god Stemning, og

nogle unge Mænd havde, som de sagde, stor Lyst, men mange Betænkeligheder, og jeg havde ikke Tid til at vente. Grev Ahlefeldt-Laurvigens Sekretær, Hr. Denker, paanødte mig en Fømdalersæddel og en god Frokost, og en Landmand fra Egnen, som kom kjørende med Familie for at gaa i Kirke i Tranekjær, lod sin Kusk kjøre mig til Rudkjøbing, medens de vare i Kirke, og saaledes drog jeg videre, ene, men let og modig om Hjertet ved den Opmuntring og Støtte, jeg havde været Gjenstand for strax ved Begyndelsen af min Vandring paa Krigsstien. — Rudkjøbing, hvor jeg ogsaa havde ventet at træffe Kammerat- og Følgeskab, var som uddød — det var jo Søndag Formiddag — og det var med Besvær jeg fik Baad til Vemmenæs Færgested paa Taasinge. Tvers over denne Ø vandrede jeg altsaa ene, ja næsten uden at møde et Menneske, og de to Geværer begyndte at ligge noget tungt paa de unge Skuldre; alligevel gjorde jeg en Omvej forbi Avlsgaarden «Thoersminde», hvor jeg bestemt ventede at træffe en Følgesvend, men han var ikke hjemme, og ensom naaede jeg omsider Færgestedet Vindeby, hvorfra jeg blev sat over til Svendborgsiden, dengang det allerede begyndte at blive mørkt. Her ophørte Ensomheden. Færgebroen ved Svendborg var besat af Bevæbnede, hvoraf En satte mig sit

fældede Gevær for Brystet og tilraabte mig et reglementeret «Holdt! Hvem der?» Heldigvis kjendte en af de gamle, tappre Svendborgere mig, saa at jeg slap levende iland, og da jeg havde gjort Borgerne begribeligt, at ingen Fjender kunde ventes fra den Kant, fulgte man mig med stor Jubel op til Byen, hvor jeg endelig traf sammen med Mænd, der vare paa Benene i samme Ærinde som jeg. Næste Morgen tidlig vare endel Vogne fra Omegnen mødte paa Torvet i Svendborg for at befordre os ad Odense til, og i Ringe (mit Fødesogn) var mødt friske Befordringer derfra til Odense. Stemningen var ogsaa her fortræffelig, og da det bemærkedes, at vi betalte vor Fortæring i Kroen, traadte nogle Mænd med Apothekeren i Spidsen frem og forlangte af Kromanden, at han skulde give os Pengene tilbage, hvilket nok ikke var nogen let Opgave. Befordringen var hurtig, og vi naaede snart Odense. Hvormange vi vare, husker jeg ikke, men efter Navnelisten sluter jeg, at vi have været mindst 30 Mand. Efter at have sonderet Terrainet lidt, rejste enkelte Utaalmodige videre til Fredericia, hvis Garnison (12te og 13de Bataillon — Sydslesvigere) ikke antoges at være mødte fuldtallige, men kun en Enkelt fandt Plads der paa Grund af Slægtskabsforhold. Utaalmodige vare vi alle og noget betænke-

lige ved at slaa os til Ro og maaske faae Lov til at blive liggende under Udrustning og Indøvelse, indtil det Hele var forbi, og saa komme hjem uden at have seet Fjenden; thi var end Enthusiasmen stor og almindelig i Øjeblikket, saa fejlede det jo ikke, at der for den Enkeltes personlige Vedkommende vare Forhold tilstede, som vilde gjøre det pinligt for ham at vende tilbage med uforrettet Sag. — Før jeg meldte mig, gik jeg hen for at hilse paa Herredsfoged, Kammerjunker Lüttichau, paa hvis Kontor jeg tidligere havde arbejdet, og her blev jeg modtaget med en større Hjertelighed end sædvanlig hos denne noget barske og overlegne Mand. Han sagde, endnu før jeg havde fortalt, at jeg var kommen til Byen for at melde mig som Frivillig, som om det var en Selvfølge, at jeg var Manden, som han ventede paa. Det ansaaes nemlig som givet, at Oberstløjtnant Hindenburg skulde have Kommandoen over det frivillige Korps, og Kammerjunkeren, som var en personlig Ven af Oberstløjtnanten, havde allerede sagt til denne, at han først og fremmest maatte se at finde en dygtig Foureer. Jeg, der kun havde Exercits og Vaabenøvelser for Øje, begyndte at gjøre Indvendinger; men han afskar paa den mig velbekjendte korte og myndige Maade alle Indvendinger. Naturligvis

maatte Mandskabet sammenexerceres og øves i Vaabenbrug, men det kunde jeg hurtigt lære det Nødvendigste af. Om og hvormegen Nytte vi fik af disse Øvelser, om vi overhovedet kom i Slag, selv om det lykkedes at faae os hurtigt udrustede og afgivne til Armeen, var meget tvivlsomt; men Et var sikkert nok: hver Dag, enten man stod i Marken overfor Fjenden eller laa i Ro i Kvarteret, skulde Korpset administreres og Mandskabet forplejes, og det vilde se galt ud for den gamle Kavalleer (Oberst-løjtnanten), om han ikke tilhjelp derved havde en dygtig og paalidelig Foureer. «Jeg kjender Dem bedre end De kjender Dem selv, og jeg anbefaler Dem; jeg taler endnu i Eftermiddag med Oberst-løjtnanten. — Derved bliver det.» Og derved blev det. Jeg meldte mig samme Aften, og det Samme gjorde de, med hvem jeg havde slaaet Følge fra Svendborg.

Øvelserne begyndte den følgende Dag ude paa Markedspladsen, men det viste sig meget snart, at jeg kun fik liden Gavn af disse Øvelser. Naar Oberst-løjtnanten om Formiddagen havde seet lidt paa Øvelserne, kaldte han i Reglen paa mig og yttrede, at det vel ikke var nødvendigt for mig at repetere disse Ting saa mange Gange; det Nødvendige maatte jeg jo snart kunne tilegne mig, og der var Andet, som skulde gøres,

Bøger at indrette, Lister at føre, Indstillinger og Forslag at skrive osv.

Nu skal det aldrig negtes, at en stor Del af Øvelserne bestode i trivielle Gjentagelser af noget forældede Exercitier fra Frederik den Sjettes Tid, som for Oberstløjtnanten, den gamle Rytter-officer, og for mig, der hidtil ikke havde seet andre Soldater end daværende 6te Dragonregiment i Odense, vare alt Andet end interessante; men for Lidt fik jeg deraf, hvilket jeg senere ofte maatte føle, og min Tid blev mere og mere optaget af mange Slags Forretninger, som laa langt udenfor Foureertjenesten. Vi fik, som foran af Komiteen bemærket, 150 gamle Flinter udleverede fra Arsenalet i den daværende Fæstning Nyborg, men Ammunition, passende til disse gamle Tingester, var ikke til at opdrive, hvorfor Byens tvende Bøssemagere i Hast maatte lave Kugleforme og støbe det til Skarpskydningsøvelser nødvendige Antal Kugler, hvornæst Foureren maatte hos en ved Dragonstalden i Vindegade ansat gammel Vagtmester lære Kunsten at lave Patroner og lære denne Kunst fra sig til nogle af de flinkeste og vildeste blandt Mandskabet. Forfærdigelsen af Patroner var endnu længe efter den Tid en væsentlig Del af Soldatens militære Uddannelse, men det var ikke Foureertjeneste. Ogsaa Skiver til Skydningen maatte jeg anskaffe og op-

stille, og det var med Nød og næppe, at jeg fik Tid til selv at skyde nogle faa Skud. Fremdeles maatte jeg træffe Aftale med Oldermændene for Skræder- og Skomagerlavene og derefter møde med Mandskabet i mindre Hold paa Lavshusene til Maaltagning af Uniformer og Skotøj samt føre de nødvendige Lister over denne Maaltagning.

Formodentlig for at forskaffe os den under disse Forhold nødvendige Autoritet havde Komiteen, som det sees af dennes Bekjendtgjørelser den 13de eller 14de April, paa Oberstløjtnantens Indstilling udnævnt Toldbetjent Wessel til Kommandersergent og «Fuldmægtig» M. Jacobsen til Foureer i Korpset. Wessel havde fra Begyndelsen assisteret ved de praktiske Øvelser og havde vel nu faaet endelig Orlov fra Toldvæsenet for at kunne træde ind i Korpset og følge med dette under Udkommando. Vi vare altsaa de første Befalingsmænd i Korpset, thi selv Oberstløjtnanten havde endnu ingen officiel Udnævnelse til Chef for samme; han afgav netop ved den Tid Erklæring om at ville modtage en saadan Udnævnelse.

Om Korpsets fortsatte Ophold i Odense, indtil dets Udrustning og Indøvelser var saa vidt fremskreden, at det kunde afgaa til Armeen, er der intet Særligt at sige. Det turde maaske her være Stedet til at give en kort Skildring af

det Befalingspersonale, hvormed Korpset i de sidste Dage af April rykkede i Marken.

Oberstløjtnant *F. L. Hindenburg* var Officer i Rytteriet og blev i 1843 under Omordningen efter den nye Armeeplan af 1842 forfremmet til Oberstløjtnant og ansat som Chef for 2den Dragonregiment i Itzeho. Det er blevet sagt, at hans Avancement skaffede ham adskillig Misundelse, og at hans Ansættelse som Chef for Dragonregimentet i Itzeho skete imod den daværende kommanderende General i Hertugdømmerne Prinsen af Noers Ønske og skaffede ham en mægtig og farlig Fjende i denne noksom bekjendte dengang almægtige Mand. Under Regimentets Afmarsch fra Garnisonen til Lejren ved Lockstedt, vistnok i 1844, forefaldt et ubehageligt Optrin, idet et Par Dragoner vare blevne arresterede og derfor skulde blive tilbage, medens vedkommende Eskadron forlangte at faae dem med, og, da dette negtedes, gjorde Mytteri og negtede at rykke ud. I denne Anledning bleve saavel Eskadronschefen (Ritmester Christian- sen) som Regimentschefen stillede for en Krigsret, hvis Medlemmer vare udnævnte af Prinsen, og som dømte Begge til at have deres Stilling forbrudt. Kongen stadfæstede ikke Krigsretsdommen, men Oberstløjtnanten blev afskediget i Naade og med Pension — men han var ned-

brudt og ældedes tidlig, og denne Tilstand forværredes, da hans Hustru i 1845 døde. Han boede dengang i Odense, hvor hans Skjæbne vakte stor Deltagelse; jeg var tilstede ved Begravelsen og mindes aldrig at have seet et saa rystende Syn, et saa gribende Billede af dyb Sorg, ja Fortvivlelse, som da han stod ved Hustruens aabne Grav med to smaa Drenge ved Haanden og bogstavelig maatte støttes af de Nærmeststaaende for ikke at falde sammen. I 1848 meldte han sig frivillig ganske som en af os; jeg husker hans Navn paa Listen ligesaa tydeligt som mit eget. Mandskabet nærede stor Agtelse for ham, og efterhaanden som de lærte ham at kjende, blev denne Agtelse til Hengivenhed.

Dimitteret Premierløjtnant, Overkrigskommissær *C. C. W. v. Stockfleth* var ved Aarets Udbrud Toldkontrollør i Elmshorn, forlod denne Post, gik over Lybæk til Kjøbenhavn og stillede sig til Krigsministeriets Disposition. Det vil af Komiteens Forhandlinger sees, at der gjentagende snart af Krigsministeriet, snart af den kommanderende General og til Generalkommandoen paa Fyen, er skeet Henvendelse om Ansættelse af Befalingsmænd, og at Oberstløjtnant Hindenburg senest havde givet Tilsagn om at overtage Kommandoen over Korpset under den udtrykkelige Forud-

sætning, at der ved Korpset ansattes «tjenestevante» Officerer og Underofficer. Som Officer fik vi altsaa Premierløjtnant Stockfleth, en rask og rørig Mand i sine bedste Aar, som af en eller anden særlig Aarsag saa tidligt var traadt ud af den militære Tjeneste og over i Toldfaget, hvilket ellers var forbeholdt «ældre, veltjente» Officerer og Underofficerer. Som Officer havde han garnisoneret i Rendsborg, men i hvor mange Aar han havde været ude af Militærtjenesten, vides ikke. Hans Forhold til Oberstløjtnanten var udadtil godt, men Folkene kunde ikke lide ham fra Begyndelsen, og det blev i saa Henseende ikke bedre med Tiden — tvertimod. Grunden hertil var for Løjtnantens Vedkommende vel et noget lunefuldt Væsen: han kunde undertiden være munter, spøgefuld, ja «gemytlig», men til andre Tider frastødende; bruge nedsættende og haanlige Yttringer om Korpset, f. Ex. gjentagende: «Jeg har været Officer i 17 Aar, men saadan en Flok har jeg aldrig seet.» Det kom i den Anledning til skarpe Rivninger mellem ham og Kommandersergenten, som uforbeholdent tog Korpset i Forsvar ved saadanne Lejligheder.

Kommandersergent *H. W. Wessel*. Af Komiteens Forhandlinger sees det, at Toldbetjent Wessel, efter med stor Iver og Dygtighed at have assisteret ved de

Frivilliges Uddannelse, midt i April Maaned udnævntes til Kommandersergent. Han maa altsaa ved den Tid have faaet endelig Orlov fra Toldvæsenet og besluttet sig til at følge med Korpset, og det uagtet han sad med Kone og flere Børn. Han var «Soldat med Liv og Sjel», ingenlunde blot Exerccermester; Korpset skylder ham meget, og Forf. maa for sit Vedkommende indrømme, at den Smule militært Begreb, han trods sin saare mangelfulde Uddannelse efterhaanden fik, har han fra Wessel. Han holdt godt sammen paa Mandskabet saavel i den daglige Tjeneste som under Fægtningerne, lærte, dels ved sit Exempel, dels ved direkte Paavirkning Folkene at holde deres Sager vedlige og i bedst mulig Orden. Som et Bevis for Wessels patriotiske Sindelag og utrættelige Tjenesteiver bør det her anføres, at han 1849 atter meldte sig til Tjeneste, denne Gang ved 6te Dragonregiment, som da hørte til Ryes Korps. Iøvrigt stammede Wessel fra Bremen, hvor Chefen for 2den jydsk Regiment, Landgreven af Hessen (Hds. Maj. Dronningens Fader), som nok havde arvet »den store Kurfyrste«s Smag for smukke og velvoxne Grenaderer, engagerede ham under Regimentets Hjemmarsch fra Frankrig 1818.

Efter nogle Aars Tjeneste i 2det jydsk er W. gaaet over til Rytteriet og

derfra til Toldvæsenet; ved dettes Omordning 1851 blev han Toldassistent med Station i Svendborg, hvor han levede som Saadan i mange Aar, i hvert Fald har jeg hilst paa ham endnu efter 1864. At Wessel har været i Besiddelse af mange gode Egenskaber, og at disse ere gaaede i Arv til hans Børn — Penge efterlod han sig sikkert ikke — kan skjønnes deraf, at disse Børn ere naaede langt frem og højt op. Sønnen Theodor f. Ex. — jeg mindes ham som Barn og husker godt Faderens Glæde over at have faaet ham anbragt i Lære hos den bekjendte Kjøbmand L. Baagøe i Svendborg — er en af Cheferne for Firmaet Th. Wessel & Vett i Kjøbenhavn.

Foureer *M. Jacobsen*. Om ham, der efter netop 10 Dages Tjeneste som Menig udnævntes til «Foureer», er og vil der blive sagt mere end nok. Han var af «stor» Familie, idet Faderen var Husmand med 10 Børn, kom som en stor, stærk Dreng ud at tjene i en Alder af 11½ Aar og det i en Egn og paa en Tid, hvor Bønderne vare «fuldt hoveripligtige», saa at han itide lærte «at bestille Noget», men fik for Meget af det Gode, hvorfor han strax efter sin Konfirmation stræbte efter at komme bort fra denne Bestilling, som var utrolig slet lønnet i Forhold til det Arbejde, der fordredes. I en Alder af omtrent

16 Aar lykkedes det ham at tigge sig ind i et «Kontor» i Odense, og ved Op-rørrets Udbrud 1848 træffe vi ham som Kontorist hos en Godsforvalter paa Langeland, en Stilling, der af Somme undertiden bæres med Prædikatet «Fuldmægtig».

Sergent, Vaabenmester *Støiholm* af 10de Bataillon, kom fra Central-Exercerskolen i Kjøbenhavn i det sidste Øjeblik før Korpsets Udrykning, var en ikke mere ung, særdeles dygtig, brav og hæderlig Mand, meget alvorlig og, som det snart viste sig, enten Melankoliker eller lidende af et eller andet moralsk Tryk. Han kunde ikke lide at høre Mandskabets undertiden lidt frivole Sange, som paa Marschen kom frem, naar Repertoiret af Fædrelandssange slap op, og skjønt det nok var imod hans Natur at synge, lærte han os «den tappre Landsoldat», som indtil da næppe var naaet udenfor Kjøbenhavn. Ogsaa forbedrede han vore Øvelser og lærte os at kjende de reglementerede Signaler, thi vi havde vel en Hornblæser blandt de Frivillige, men han var Søn af en Trompeter ved Dragonnrne og kjendte ikke Infanteriets Signaler. Serjenterne *Aistrup* af 11te og *Deichmann* af 6te Bataillon vare komne til os noget tidligere, vistnok samtidig med Løjtnant Stockfleth. De vare Elever fra det kgl. militære gymnastiske Institut, som havde

indstillet sin Virksomhed paa Grund af Krigen, meget unge og uerfarne, stolte af og tilbøjelige til at vise deres akrobatiske Færdigheder i at gaa paa Hænderne osv., men kun lidet skikkede til Tjeneste i et saadant Korps, hvilken Tjeneste ogsaa var dem meget imod.

Tvende Korporaler vare ogsaa udnævnte forinden Udrykningen, nemlig *Hans P. Rasmussen*, «Vægtervagtmester» i Odense, en meget støt Mand, som tidligere havde været Korporal i Dragonerne, og *Christian Benthin*, Toldbetjent, tidligere Underofficer, ikke meget fremtrædende, men solid og pligttro. For 13—14 Aar siden saae jeg ham paa Middelfart Skibsbro; han syntes ikke meget forandret, men fortalte mig, at han var 78 Aar gl. Endvidere Hornblæser *Nielsen*, meget ung, og Trommeslager *Bernhard Diderich*, ligeledes ung, opdraget paa Christians Plejehus i Ekernefærde.

Under Forløbet af Felttoget forfremmedes flere af de Frivillige til Korporaler og Underkorporaler, hvilket vil blive noteret i den Fortegnelse over Korpsets Medlemmer, som agtes tilføjet nærværende Fremstilling af Korpsets Krigshistorie.

Endelig slog den Time, da Korpset blev udkommanderet for at slutte sig til den aktive Arme, en Time som imødesaaes med stor Længsel og med

stadig Frygt for, at denne Time ikke vilde slaa, thi det kunde ikke undgaa vor Opmærksomhed, at den Enthusiasme, som besjælede os og Odense Borgere, ikke ubetinget deltes af Hærens Ledere. En Undtagelse i saa Henseende gjorde den kommanderende General paa Fyen, Hs. Excell. Generalløjtnant Høegh-Guldberg, hos hvem vore Længsler fandt Gjenklang. Et Bevis herpaa har jeg været saa heldig at finde i Krigsministeriets Arkiv, — det eneste, som eksisterer udenfor de alt nævnte Regnskabssager, og som her skal anføres i Uddrag.

*„Generalkommandoen
over Fyen.*

Middelfart den 27de April 1848.

Deres Excellence

Hr. Krigsminister.

Jeg bør herved ærbødigt indberette:

1. a. Exercerskolen i Nyborg
dirigeres paa Strib
- b. Da imidlertid det er vitterligt, at disse Rekruter endnu langt fra kunne være i stridbar Stand, har jeg troet at handle i Medfør af de presserende Omstændigheder, naar jeg til samme Tid har tillagt det (— af en Komitee i Odense — ca. 100 Mand store — oprettede, frivillige Korps under Oberstløjtnant v. Hindenburg)

Ordre til ad samme Vej — tilvogns ligeledes at begive sig til Fredericia, da jeg maa antage dets Udrustning nu omtrent tilende.....

Jeg vil endnu kun tilføje, at jeg har Grund til at tro, at sidstnævnte frivillige Korps vil behøve Ammunition

Skulde Deres Excellence ikke billige, at jeg har midlertidigt dirigeret det frivillige Korps til Fredericia, vil det behageligst falde i Øjnene, at dette derfra strax kan gives Direktion paa Kolding og derfra videre sydpaa.

Høegh-Guldberg.«

Man vil se, at medens den gamle tappre General anseer det for vitterligt, at Rekruterne fra Nyborg Exercerskole — som dog sikkert havde faaet en baade længere og regelmæssigere Uddannelse end vi — endnu langt fra kunde være i stridbar — o: kampdygtig — Stand, synes han ikke i mindste Maade at drage vor «Stridbarhed» i Tvivl, men mener blot, at vi behøve Ammunition — noget som ellers gammeldags Militære kunde betænke sig paa at betrone os — ja, han tilføjer endog, at dersom Krigsministeren ikke skulde billige, at vi vare dirigerede til Fredericia, kunde vi jo strax sendes til Kolding og videre sydpaa, — vi vilde da inden 3 Gange 24 Timr have kunnet optage Kampen med selve Wrangel og hans Preussere!

Nu, til Fredericia naaede vi ikke, men vi kom det saa nær, at vi kunde se det; vi fik Ordre til at gaa i Kantonnement i de nærmeste Landsbyer ved Strib og senere længere syd paa til Gamborg. Iøvrigt giver denne Episode et Bevis paa Forbindelsesmidlernes Langsomhed dengang, thi ligesom vi ved Udrykningen Intet vidste, saaledes er det klart, at Generalkommandoen i Middelfart d. 27de April Intet vidste om Slaget ved Slesvig den 23de eller om dets umiddelbare Følger, Armeens Tilbagetog til Jylland.

Allerede den 2den Maj var jeg i Middelfart Vidne til, at Troppeafdelinger, bl. A. Dragonerne fra Odense, bleve færgede over fra Snoghøj, og de havde nok havt Preusserne lige i Hælene. Folkene befandt sig helt vel, men de stakkels Heste! De havde ikke været afsadlede i lang Tid, og da man nu paa en Mark udenfor Byen tog Sadlerne af, viste Hestene sig i høj Grad ødelagte, ja paa nogle fulgte Hud og Kjød med Sadlen, saa at man kunde se ind mellem Ribbenene, og adskillige af dem maatte dræbes med det Samme.

Medens Korpset laa i Kantonnement i Nærheden af Middelfart blev det attachederet 10de Bataillon, som hørte til venstre Flankekorps (Schleppegrell), Bataillonnen havde nemlig kun 3 Kompagnier, medens det fjerde var detacheret til

Samsø, Guderne maa vide i hvilket Øjemed, — jeg begriber det nu ligesaa lidt som dengang. Bataillonschefen, Major J. Ræder, var bleven saaret i Slaget ved Slesvig, og Bataillonens førtes nu af den ældste Kaptajn — Thestrup, en Broder til den senere Krigsminister af samme Navn — som modtog os med megen Velvillie. Vi havde fortræffelige Kvarterer i denne velhavende og gjestfrie Egn, og vi skiftede jevnlig, saa at Foureren havde travlt, men iøvrigt var hans Hverv let nok, da Ingen havde Aarsag til at klage over Kvartererne.

Engang, vi skulde indtage et nyt Kantonnement i Husby og paa Wedellsborg, blev Fourerens diplomatiske Evner sat paa en vanskelig Prøve. Oberstløjtnanten, der altid var bange for at faae det for godt i Sammenligning med Mandskabet, paalagde mig at forhandle med Sognefogden om et jævnt godt Kvarter i en Bondegaard i Husby og iøvrigt ikke for stærk Belægning i Byen, men en større Styrke ned paa Herregaarden, hvor Oberstløjtnanten nødigt vilde ulejlige — dog maatte Greven ikke gjerne stødes for Hovedet. Sognefogden frygtede nu netop for at fornærme Greven ved et saadant Arrangement, naar der var Tale om en saa fornem Mand som en Oberstløjtnant, og paastod, at jeg selv maatte sonde Terrainet paa Gaarden, og jeg gik da derned. Jeg slum-

pede ind i Herskabsstalden, hvor jeg saa en Mand i lang, ikke særlig fin Frakke, slet ikke videre fornem i Miner eller Holdning, spadserende paa Trætøfler frem og tilbage i den brede Gang mellem to Rækker Spiltove; jeg tænkte, at det kunde være en Staldmester eller Livkudsk, spurgte, om Greven var hjemme og fik med Lethed en Samtale i Gang, hvorunder jeg efterhauden rykkede frem med mit Ærinde, hvilket Manden fandt meget fornuftigt og tilbød at hjælpe mig tilrette med. Vi gik saa ind gennem en lille Dør i Hjørnet mellem Stalden og Hovedbygningen, hvor Manden stak Fødderne i et Par Sko og hang den lange Frakke op.

Saasnart vi fra denne Entrée kom indenfor, ringede Manden paa en Klokke og strax viste en Tjener sig, og nu begreb jeg, at jeg var gaaet lige i Løvens Gab, men jeg skjønnede med det Samme, at det var det Bedste, der kunde hændes mig. Greven viste mig derpaa et Værelse ved Siden af Havestuen, hvor Oberstløjtnanten kunde bo uden at genere eller være generet af Nogen, spurgte mig om, hvor jeg skulde indkvarteres, og da jeg sagde, at jeg helst skulde være i Nærheden af Oberstløjtnanten, viste han mig et Værelse paa den anden Side af Havestuen, hvor jeg og en Kammerat, om jeg ønskede at have en saadan med, kunde bo og saa benytte Have-

stuen til Kontor. Saa kom der en Karaffe med 2 Glas, Greven bad mig sørge for, at Oberstløjtnanten gik ind paa dette Arrangement og lod Sognefogden ved mig sige, at han derfor ikke behøvede at overfylde Byen; han kunde bare lægge en passende Styrke ned paa Gaarden, hvor de nok skulde faae det godt hos Forpagteren, og dermed marscherede Foureren af, om ikke stolt af sin Snildhed, saa dog meget tilfreds med Udfaldet af sin diplomatiske Senselse, og det kan tilføjes, at ogsaa Oberstløjtnanten blev tilfreds.

Den 8de Maj kørte Oberstløjtnanten og Foureren tidligt til Middelfart for hos Intendanten at hente Penge og Brød. Pengene fik vi strax, men Brødet var lige taget ud af Ovnen og maatte først afkøles i nogen Tid, før der kunde være Tale om at læsse det paa en Vogn. Vi vare tagne ind hos Bager Edsberg, og da vi maatte belave os paa at vente noget længe paa Brødet, overgav Oberstløjtnanten Pengene — 1000 Mark Kourant i preussiske Dalere — til Bageren til Opbevaring i et Chatol.

Vore havde da allerede for flere Dage siden rømmet og Preusserne besat Fredericia, men Rømningen var skeet i stor Hast; nogle Kanoner vare nedgravede og en Del Ammunition skjult i Citadellets Kasematter, hvilket Preusserne snart opdagede — der taltes

om Forræderi — og begyndte hin Morgen at anbringe disse Kanoner paa den lave Front af Fæstningen mod Søsiden for at forhindre Sejladsen gennem Lillebelt. Steen Bille med «Hekla» og nogle Kanonbaade lagde sig udfor Fredericia, demonterede i en Fart de omtalte Kanoner og sprængte Citadellet i Luften. Herover bleve Preusserne meget vrede, og inden ret længe kørte et Feltbatteri op i Kammerherre Riedels' Have paa Snoghøj og begyndte at skyde paa den aabne, ikke engang af Militær besatte By Middelfart. Nogen videre Skade syntes Beskydningen ikke at forvolde, men da vi Intet havde der at gjøre, fandt Oberstløjtnanten det rigtigst strax at begive sig ud til Korpset; Bageren protesterede dog bestemt imod at kjøre med Brødet endnu, og jeg maatte altsaa blive og hytte mig, saa godt jeg kunde. I Middelfart kom der efterhaanden Ild paa 3 Steder, mest Bagbygninger, og Indvaanerne begyndte at rykke ud med Børn, Sengeklæder osv. og lejrede sig paa en Mark udenfor Byen. Fra Fredericia, hvor man aldeles Intet andet kunde se end Krudtrøg, som fyldte hele Beltet, kom endelig et Par Kanonbaade — Robaade ind til Middelfart og optog Kampen med Feltkanonerne paa Snoghøj. Disse Kanonbaade førte meget svært Skyts og deres Projektiler gjorde ordentlig Ravage der-

ovre, særlig fra en Baad, som førtes af Løjtnant — eller Kadetunderofficer — Mac. Dougall —; et Skud fra denne Baad ramte og væltede et sjelden stort Akasietræ, bag hvilket de fjendtlige Kanonbespændinger havde været anbragte i Skjul, og Hestene bleve saa forskrækkede, at de toge Magten fra Trækonstablerne og løbe løbsk ind ad Landet til.

Foureren havde saaledes været i Ilden, og for hans Skyld kunde denne Episode godt være udeladt her, men den fik stor Betydning for Korpset.

Middelfart Kirke laa meget højt og var meget udsat for Kanonilden fra Snoghøj; den blev ogsaa ramt et Par Gange, men de tykke Mure toge ikke synderlig Skade derved, og paa Kirkegaarden bleve flere Træer knækkede. Kirken var fyldt med Vaaben og Ammunition, formentlig hidrørende fra Fredericias hovedkulds Rømning, og en gammel, halt Artilleriofficer, under hvem dette Depot sorterede, var meget ulykkelig over, at han ikke kunde faae Mandskab og Vogne til at bortføre navnlig Ammunitionen fra dette farlige Sted. Han tiltalte mig flere Gange, og jeg fulgte ham tilsidst op i Kirken for at se paa Tingene. Bl. A. fik jeg Øje paa et Par Stolestader, fyldte med dejlige, gamle fra Flint- til Percussions-Geværer forvandlede, lange, men ikke

klodsede eller tunge, som vore Flinten, om hvilke der ofte blev gjort barmhjertige Anmærkninger, saa at vi skammede os ved dem. Jeg spurgte den gamle Kaptajn, om det vilde være vanskeligt at opnaa Tilladelse til at bytte vore Flinten med et tilsvarende Antal af de her liggende Percussionsgeværer, og hans Svar lød: Tag dem bare, jo før jo kjærere, giv mig blot Kvittering for dem!» Glad blev jeg, thi jeg tvivlede ikke et Øjeblik om, at Bytningen vilde falde i Korpsets Smag. Jeg benyttede strax Lejligheden til mod personlig Kvittering at faae udleveret en af de for Jægerkorpsets reglementerede Hirschfængere og strax paa Stedet at remittere pr. Pakkepost min gamle Søofficerssabel, hvis Skede ikke ikke mere kunde hænge sammen.

Alt dette tog Tid, og Brødet var rigelig afkølet, da jeg hen paa Eftermiddagen kørte ad Wedellsborg til med det. Omtrent $\frac{1}{2}$ Mil fra Middelfart mødte jeg Oberstløjtnanten, som endnu i Frastand tilraabte mig: Har De Pengene? Nej, dem troede jeg Oberstløjtnanten havde. Nej, jeg bad Edsberg lukke dem ind i sit Chatol, og saa glemte jeg dem. Edsberg har Nøglen. Jeg begav mig strax tilbage i Løb, men Oberstløjtnanten tilraabte mig, at jeg ikke maatte løbe, det kunde jeg ikke holde ud. Alligevel mere løb end gik

jeg, da jeg var ude af Sigte. Med nogen Besvær fandt jeg Bager Edsberg og fik Pengene udleverede, men Tilbagevejen var det værste. 400 preussiske Dalere i en Pose seer slet ikke stort ud og vejer jo ikke meget over et Lpd., men prøv at løbe eller gaa med en saadan haard, koncentreret Vægt, tag den snart i den ene, snart i den anden Haand, skiftevis paa højre og paa venstre Skulder, prøv alle de Kunster, Du kan finde paa, og Du vil komme til at sande Ordsproget: «Lang Vej gjør liden Byrde tung.» Jeg kunde føle det i nogle Dage.

Nu, vi fik de prægtige Geværer, fra nu af Korpsets Kjæledægger, vi fik Ammunition — 2 Foustager Patroner og en Sæk med Fænghætter — og saa først opdagede vi en meget væsentlig Mangel ved Udrustningen: Fænghættestasker. — Foureren maatte over Hals og Hoved til Odense, alarmere Komiteen og sammentromme hele Sadelmagerlavet, og inden mange Timer blev der leveret 150 Fænghættestasker — Kalveskind, der reglementerede vare af Sælsskind — indrettede til at anbringes i Kors-Læderbind omtrent midt paa Brystet.

Vi foretog nu nogle Skarpskydningsøvelser udover en Arm af Gamborg Fjord mod Svineøen, og forøvrigt gik Tiden med Strandvagter langs Lillebelt.

Det kan vel have været den 25de

Maj — vi vare da indkvarterede i Skrillinge — at Foureren havde en Feltvagt i «Schierbecks Møller» med udstillede Poster langs et Parti af Kysten mellem Middelfart og Strib. Posterne skulde strengt instrueres og flittigt inspiceres, thi der var klaget over, at de Frivillige ikke paa reglementeret Maade modtog og affærdigede de Husarpatrouiller, som i Løbet af Natten passerede langs Kysten. De lyse Nætter vare indtraadte, vore Husarer kjendtes i lang Afstand og Marinens Patrouillebaade saaes stadigt udenfor, og vore unge, kun overfladisk instruerede Folk følte sig trygge og ansaae den reglementerede Standsning, Examination og Affærdigelse af vore egne Patrouiller for en overflødig og tidsspildende Ceremoni. Jeg laa netop paa Lur i en af de med store Sten og Tornebuske fyldte, vilde Kløfter, og troede at kunne høre en Patrouille nærme sig. Og ganske rigtig: 2 Mænd, som boede inde mod Middelfart og havde paataget sig henimod Dagbrækningen at bringe varm Kaffe ud til Feltvagten, kom nok saa ugenert gaaende langs Kysten, bærende en stor Kaffekjedel paa en Stang imellem sig. De bleve imod Sædvane standsede med fældet Gevær og det truende Tilraab: «Holdt! Hvem der?» — Svaret: «Det er jo Mændene med Kaffen.» «En Mand frem uden Kaffe. Hvor stærk er

Kaffen?» Jo, Instruksen havde baa-
ret Frugter. Just, som den Del af
Mandskabet, der ikke stod paa Post,
var ifærd med Kaffen, kom en Ordonnans
med Ordre til Vagtkommandøren, strax
i al Stilhed at inddrage Posterne og
skjult og stille at afmarschere til
Kantonnementet. Her fandt jeg videre
Ordre til at marschere ad Chausseen
mod Øst, indtil jeg ved Vejen, der fører
til Erholm, stødte paa en Post, som
der var udstillet og havde nærmere
Ordre. Jeg maatte nu først have en
Vogn og ud til Skrillinge Skole efter
mine der anbragte Patronfoustager, som,
skjønt vi nu havde en «Vaabenmester»,
vare anbetroede min Varetægt. Jeg
fandt Korpset i Gjelsted; Rygtet gik,
at vi skulde til Nyborg eller Kjerte-
minde, men jeg, som kjendte Egnen og
Vejene, havde min egen Mening; det
var tydeligt for mig, at vi forsætlig
marscherede ad Omveje. Næste Dag
saae jeg nok, at vi skulde til Faaborg,
og da vi vare komne gjennem Jordløse
og der forlod den slagne Landevej og
sloge ind paa den tunge, sandede Vej
over Haastrup, kom jeg tilskade med
min Lokalkjendskab, idet jeg fortalte
en gammel Kaptajn af 10de Bataillon
— han var nok Major fra 24de Maj,
men det var endnu ikke bekjendt — at
Vejen over Falsled var baade kortere
og bedre. Der blev holdt Hvil, og den

gamle, trætte Kaptajn benyttede Lejligheden til at fortælle Bataillonskommandøren, hvad jeg havde sagt; jeg blev kaldt hen til Bataillonskommandøren og fik en streng Advarsel imod at udtale saadanne Meninger, selv overfor Officerer. Vi kom ganske rigtig samme Aften efter nogen Zigzagmarsch til Svanninge lige ved Faaborg. Under min Fraværelse for at faae mine Patroner anbragte i Svanninge Kirkes Vaabenhus — den Kirke, hvor jeg for nogle Aar siden blev konfirmeret — havde Løjtnanten grebet ind i Kvarterfordelingen, saa at jeg næste Morgen med Besvær fandt nogle Syge — trætte, ømfodede — allerlængst ude paa Marken ad Horne til. Saasnart vi vare samlede, marscherede Korpset til Faaborg, men jeg maatte først skaffe en Vogn til mine Patronfoustager, og da jeg kom til Faaborg, fandt jeg Korpset ifærd med at indskibes i Transportskibe, men da Ammunition ikke maatte indlades i de samme Fartøjer, som havde Mandskab ombord, fik jeg anviist et andet Fartøj, en Jagt fra Flensborg, som netop skulde have Patronkarrer ombord. Jeg var just ifærd med tilligemed Oberstløjtnanten i en Baad at blive roet ud til den Transportflaade, som havde Korpset ombord, da den Del af Flaaden, som havde Heste, Patronkarrer og andet Tros ombord, blev slæbt ud af Havnen, og vi

bleve da Vidner til, at det sidste Fartøj, netop det, som havde vore Patroner ombord, rendte paa Brohovedet ved Indsejlingen til Havnen, saa Slæbetrossen sprang og Jagten tog saadan Skade, at den maatte gaa ud af Transportflaaden. Situationen var kritisk, men klar nok: Det unge Korps, som næste Morgen skulde føres imod Fjenden, havde ingen Ammunition, thi det havde viist sig, at vore Patrontasker ikke egnede sig til deri under Marscher og Feltvagttjeneste at opbevare ret mange Patroner, uden at disse bleve ødelagte. Jeg fik nu Ordre til at gaa iland og sørge for, at Patronfoustagerne for enhver Pris kom afsted til Høruphav (Als), og Chefen for Transportvæsenet, Kaptajnløjtnant Muxoll, trøstede Oberstløjtnanten med, at der i Løbet af Dagen vilde afgaa flere Transporter, efterhaanden som Slæbedampskibe kom tilbage. Oberstløjtnanten var i en meget exalteret Sindsstemning, og jeg fik meget indtrængende Befalinger og Formaninger, ja hele Korpsets Ære og Velfærd blev lagt i min Haand.

Saasnart jeg kom iland, begyndte jeg strax paa Arbejdet for at faae mine Foustager ud af den havarerede Jagt, hvilket ikke var nogen let Sag; naturligvis havde jeg i min Iver sørget for at faae mine Foustager først ombord, og nu var Jagten stuvet fuld af

Patronkasser og andre svære Sager, saa at det kostede meget og svært Arbejde at komme til de først indladede, altsaa mine Gjenstande. Skipperen var tydsksindet og dertil noget drukken, saa jeg fik Mistanke om, at han med Villie havde ladet Jagten tørne mod Havneindløbet. De to Mand, som foruden Skipperen vare ombord, vare derimod meget flinke, og ved deres Hjelp samt ved Anvendelse af de Par preussiske Dalere, jeg havde i Lommen, lykkedes det omsider at faae fat i mine Foustager, og nu stod jeg Vagt ved dem paa Skibsbroen den hele udslagne Dag. Hver Gang jeg fik Øje paa Transportchefen, Muxoll, klamrede jeg mig fast til ham og overhængte ham med Bønner om at hjelpe mig over med min Ammunition; intet Under var det, at han blev kjed af mine Plagerier, men jeg lod mig ikke afvise, og tilsidst gav han henimod Aften Ordre til Føreren af det lille Dampskib «Christian der Achte», som vore Krigsskibe havde taget ved Aabenraa, og som nu anvendtes i Transportfart, og som i Løbet af Aftenen og Natten nok skulde slæbe en Transport Heste med videre over, om at tage mig og mine Patroner med ombord i selve Damperen. Føreren gjorde Indvendinger mod dette sidste, men Befalingen blev gentaget i bestemt Tone, og saa slap jeg ombord. Foustagerne bleve

stillede ved Hjulkassen, parate til at styrtes i Søen, dersom der ombord skulde opkomme Ild, og jeg fik streng Ordre til personlig at staa paa Vagt ved dem og ikke under noget Paaskud vige fra Pletten. Føreren var en svagelig udseende, gnaven Herre, og da jeg hele Dagen saagodtsom Intet havde nydt, vansmægtede jeg ud paa Aftenen og vovede da at bede om en Kop The og lidt Brød — til Hovmesteren havde jeg allerede henvendt mig, men han turde ikke uden Løjtnantens Tilladelse — men denne afviste mig kort og strengt med den Bemærkning, at han var «Officer i Hs. Maj. Kongens Tjeneste.» Jeg skal ikke negte, at mit stille Sind knurrede omkap med min Mave — jeg var jo dog ogsaa i Kongens Tjeneste, og mente, at jeg ikke burde sulte og fryse alene paa Grund af en Medtjeners onde Lune. Et Øjeblik efter gled en Skikkelse forbi i Mørket og hviskede til mig: Vent bare, om en Time gaaer han ned, saa overtager jeg Kommandoen, og saa skal De baade faae Varme og Proviant.» Manden hed Nielsen, var ansat ved Postvæsenets Transport og Færgesfart i Storebelt og for Tiden «Bekjendtmand» og Næstkommanderende ombord i denne usle, svage Slæber, som først længe efter Solopgang naaede Høruphav. Jeg har senere baade seet denne Mand og hørt ham

omtale med Hæder, og jeg glemmer ham aldrig.

Ved Ankomsten til Høruphav traf jeg baade Befalingsmænd og Mandskab, som skulde modtage den ventede Bagage, og af hvem jeg fik at vide, i hvilken Retning jeg skulde søge Korpset; hurtigt fik jeg fat paa en Vogn til mine Foustager, og nu gik det i en Fart ind ad Landet, og længe varede det ikke, førend jeg stødte paa 10de Bataillon og Korpset, der stod opstillet til Afmarsch.

Det var Søndag Morgen, den 28de Maj 1848. Oberstløjtnanten og Bataillonskommandøren stode i meget ivrig Disput. Førstnævnte forlangte den for Fremrykningen allernødvendigste Ammunition, som Sidstnævnte ikke turde afgive, da hans Patronkasser endnu ikke vare ankomne, — i det Samme dukkede jeg op igjennem Morgentaagen og afbrød Disputen. Oberstløjtnanten modtog mig med et vældigt Hurra, en Øxe bragtes strax tilveje, Foustagerne sloges op, og i utrolig Fart bleve Patroner og Fænghætter uddelte, og i bedste Humør gik Marschen til Sønderborg for sig; nede i Søndergade standsedes en kort Tid, som benyttedes til at lade Geværerne. Ivrigheden hos de unge Mænd var saa stor, at den gav sig Luft paa ofte pudsige Maade. Vi kom snart over den paa smaa Skibe anbragte Bro over til Sundeved, hvor vi dog maatte gjøre

længere Ophold under Marschen op ad Dybbøl Bakke. Vi bleve utaalmodige og Oberstløjtnanten ligeledes; han pintes stadig af Frygt for, at højere Vedkommendeskuldefinde Betænkelighed ved at lade os komme i Ilden. Det hed sig, at der ventedes paa Artilleri. «Unter uns gesagt». — Oberstløjtnanten benyttede undertiden denne Talemaade — «man tænker nok paa at bruge os til Kanonføde» (Kanonbedækning) sagde Oberstløjtnanten til mig, medens vi ventede paa at komme frem. Imidlertid var Angrebet skeet, og Skydningen ved Bakkekammen kunde baade høres og sees. Endelig kom vi rask frem, op i Højde med Møllen, og allerede sloge nogle Kugler ned iblandt os, uden at vi endnu havde seet nogen Fjende. Vi stode altsaa i Reserve, hvor man ofte generes af saadanne Kugler. Værre var det, at vi maatte see ikke faa Saarede af den foran kæmpende Linie — 3die Jægerkorps — og dette gjør meget Indtryk paa unge Tropper. Vi fik Ordre til at «falde ned» — lægge sig paa det ene Knæ — i en Rugmark oppe tilvenstre af Møllen. Oberstløjtnanten og Kaptajn Thestrup stode et godt Stykke foran — helt oppe paa den højeste Bakkekam, netop i den Linie, hvorfra Kuglerne kom. Folkene bleve ængstelige for Oberstløjtnanten, Nogle rejste sig op og kaldte paa ham;

han kom ogsaa snart — alene — og et Øjeblik efter saa vi Kaptajns Oppasser «Niels Thestrup», som han i Bataillonens kaldtes, komme i et for ham usædvanligt stærkt Luntetrav, spurgte efter Lægen og fortalte os, at Kaptajnen var skudt. Vi fik med det Samme Ordre til at rykke rask frem, gjorde en Svingning udenom Møllen, og vor yderste venstre Fløj modtoges strax af en tilsyneladende stærk Kugleregn, i Virkeligheden vistnok kun nogle faa Skud, som gjorde et stærkt Indtryk, fordi de ramte ikke os, men — en stor Stendysse, som vi netop passerede forbi, sloges flade mod Stenene og surrede os om Ørene, saa vi bukkede ganske artigt. Vi saa kun nogle flygtende Fjender i saa lang Afstand, at det var unyttigt at skyde efter dem, men hvad vi ellers fik at se var ganske morsomt. Foran et Hegn nede ved Foden af Bakken stod en hel Række i Solen glinsende Hjelme — Pikkelhuer — som vi ved at se nøjere til opdagede vare uden Hoveder eller andet Tilbehør. Det var jo Søndag Morgen, der havde været eller skulde være Pudseparade, og Angrebet var skeet saa hurtigt og uventet, at Fjenden ikke havde faaet Tid til at tage Pikkelhuerne med. Vi gik nu fremad uden at møde Modstand, før vi naaede Stenderup, hvor Batteriet Jessen, som

vi allerede havde seet oppe ved Dybbøl Mølle, var kommet i en heftig Kamp med 2 brunswigske Batterier, der stode oppe ved Nybøl Mølle. Vi bleve nu afgivne til Kanonbedækning, det vil sige: selv søge Dækning lidt tilbage og ud til Siden af det kæmpende Artilleri, parat til at gribe ind, dersom fjendtligt Fodfolk eller Rytteri skulde forsøge et Angreb mod Kanonerne. Iøvrigt var denne Artillerikamp interessant at iagttage paa saa nært Hold, og vore Nerver havde rigtig godt af en saadan Ildprøve. Kampen varede ret længe og ophørte først, efterat General Schleppegrell havde ført et andet Batteri (Bruun) op i en Stilling, hvorfra det kunde beskyde det fjendtlige Artilleri i Flanken.

Saa gik vi atter frem ad Adsbølvejen uden at støde paa videre Modstand, indtil det opdagedes, at en Gaard, som laa lidt afsides fra Vejen, og som vi vare ved at passere forbi, var besat af Fjender; der blev strax svinget tilhøjre, dannet Stormkolonne og med Tromme-hvirvel og Hurra med fremstrakte Bajonetter stormet løs paa den forresten af Hegn og Havetræer skjulte Gaard. Jeg, som var ude paa venstre Fløj, saae strax, at vi blottede vor Flanke, men jeg maatte følge Trop i fuldt Løb; vi fik at se, at vor Premierløjtnant var ifærd med foran Stormkolonnen at file Tøjret over for en Hest, som stod tøjret

udenfor Gaarden og blev helt vild. Fjenden saae vi ikke noget til, hverken Levende eller Døde. Saasnart jeg saae Oberstløjtnanten, gjorde jeg ham opmærksom paa, at vi havde blottet vor venstre Flanke, hvor vi netop nylig havde vexlet Skud med enkelte Fjender, hvis Hovedstyrke stod i Rundkjær Skov. Idet vi nu skyndte os hen til den Bøjning af Vejen, hvor jeg netop var kommen fra, da «Stormen» begyndte, fik vi nogle Skud, som skaffede os 2 Saarede, nemlig Nr. 20 Christensen, Skudsaar i højre Albue — senere amputeret — og en anden med Strejfskud i Halsen. Saa begyndte det at mørkne, og Skydningen hørte op.

Som vi nu ventede Ordre for Natten, kom Helgesen, der fulgte med Schleppegrells Stab, og spurgte, om vi havde Lyst til en lille Spadseretur ovenpaa Dagens Møje. Han havde nemlig faaet at vide, at en fjendtlig Styrke paa omtrent 70 Mand, ført af en determineret Officer, som i Løbet af Formiddagen havde leget Kispuds med en af vore Batailloner paa Broagerland, endnu befandt sig nede ved Nybøl Noer, altsaa temmelig nær ved os, og søgte at slippe forbi for at komme i Forbindelse med deres Egne. Vi fik saa en besværlig Tur i Mørke og gennem Kratskov ned til den nedre Bugt af Nybøl Noer, under Ledelse af Helgesen og den

Mand, som havde bragt Efterretningen, men da vi kom ned til Kysten, var Fjenden passeret der forbi for 1 à 2 Timer siden. Saa marscherede vi til Sønderborg, en lang, kjedelig Tur i Mørke. Vi havde havt stramme Marscher i de sidste Dage, og særlig for mig havde Dagen den 27de paa Faaborg Skibsbro og Natsejladsen til Høruphav været streng, hvile- og søvnløs uden anden Mad end det ene Maaltid, jeg ved Midnatstid fik ombord i Slæbedamperen, saa jeg var haardt medtaget og gik hele Tiden næsten i Søvn. Ned ad Dybbølbjerg var det allerværst. Skibsbroen kunde langtfra tage imod saa store og tætte Kolonner som Vejen, hvorfor vi ofte maatte standse, ja, tilsidst stode stille, mere end vi gik, og hver Gang vi med Næsen stødte paa vore Formænds Tornystre, faldt vi bogstavelig i Søvn. Endelig kom vi over til Sønderborg ud paa Natten og fandt Kvarterer hos flinke Folk, som satte god Mad for os, men skjønt jeg var meget sulten, kunde jeg Intet-nyde, men faldt bogstavelig i Søvn med Maden i Munden. Jeg var ellers meget udholdende og viste Prøver derpaa baade i første og anden Krig, men jeg var jo endnu ung, og Naturen gjorde sin Ret gjeldende. Det varede nogle Dage, inden jeg ret kom i Ligevægt

igjen, og om disse Dage kan jeg Intet huske klart.

Vi kom snart igjen over i Sundeved, hvor vi saa temmelig indtog den Stilling, hvori vi stode ved Fægtningens Ophør den 28de. Korpset tog Del i Feltvagt- og Patrouilletjeneste, — nu vare vi jo gamle, prøvede Soldater — og netop Natten til 5te Juni havde vi været ude i øsende Regn, hvorfor vi om Morgen fik Ordre til at efterse vore Geværer og trække Skuddene ud, forsaavidt de vare ladte. Denne Ordre blev dog tilbagekaldt, idet vi henad Eftermiddagen skulde ned i det lave Terræn ved Ragebøl — vi laa i Stenderup — for at afskyde Geværer, da det viste sig vanskeligt at trække Ladningen ud. Vi fik udleveret Naturalforplejning og skulde den Dag for første Gang prøve at koge Ærter, thi Sundeved var saa temmelig udspist baade af Fjender og Venner, at der ikke var mere at faae. Jeg var netop i Begreb med at modtage et Parti «frivillige Gaver» — Strømper, Skjorter, uldne Mavebelter osv. — til Uddeling, da Forposterne pludselig bleve heftigt angrebne. Vi lode Ærter og »frivillige Gaver» i Stikken, traadte hurtigt an, og Bataillon rykkede frem ad en med levende Hegn tæt bevoxet Vej op imod det Punkt, hvor de fjendtlige Kanoner havde været posterede den 28de Maj.

Vi kunde aldeles Intet se, men Fjenden kunde se vore Bajonetter blinke i Solen, og sendte strax nogle Kanonkugler ned i Kolonnen, hvor de gjorde frygtelig Virkning. Bataillonskommandøren — det var jo nu en anden end den, vi havde i første Fægtning — red rolig videre med Fanepelotonet, og Bataillonens Officerer begyndte at spørge, om Meningen var den, at vi skulde skydes ned Allesammen i denne Fælde, men da der intet Svar paafulgte, kommanderede Kaptajnen paa egen Haand Kjædeformering til Højre og Venstre i Løb, og det var nok paa høje Tid, thi vi befandt os næsten med det Samme i hidsig Kamp mod en rask fremtrængende fjendtlig Styrke. Bataillonschefen raabte til sine Nærmeste: «Vil I da berøve mig Bedækningen til Fanen?» Men Ingen hørte efter, og han maatte saa bjerge sig som han kunde. (En Fane er, og var alierede dengang, en Uting i Krigen nutildags.) Vi bed godt fra os og holdt os virkelig tappert, skjønt Fjenden øjensynlig førte flere Tropper i Ilden og trængte haardt paa. Gjennem Stenderup retirerede Korpset langsomt, thi vi kom under Krydsild imellem de to sidste Gaarde, som Fjenden trængte ind i, medens vi endnu holdt os i Haven i en ung Humleplantning med ganske tynde Stænger, som Kuglerne foer raslende igjennem. Her blev Nr. 142,

Tryde, ramt. Vi tog ham med os og fik heldigvis fat i Ambulancebaaren, — vi havde netop i de Dage — jeg troer 31te Maj — faaet tildelt to Ambulance-soldater fra Vendsyssel, som strax bleve satte paa en haard Prøve. Tryde var Kunstberider, stærk og smidig; han blev strax rasende, slog og sparkede, og maatte bindes fast paa Baaren. Kuglen var gaaet ind i højere Overarms svære Muskler, Armen var ikke brækket og Ingen begreb, hvorfor han rasede. (I nogle Dage laa han paa Augustenborg Lazareth i næsten uafbrudt Raseri; Kuglen kunde ikke findes, og han blev saa flyttet til Lazarethet i Faaborg, hvor han døde den 24de Januar efter 19 Dages frygtelige Lidelser, uden at være bleven rolig og bevidst. Efter Døden viste der sig en sort Stribe tværs over Brystet, og Kuglen fandtes under venstre Arm; den har ramt i den tykke Muskel, medens Armen under Geværrets Ladning var løftet og bøjet, og havde saa fulgt de indvendige Hinder hen til det Sted, hvor den fandtes. Han ligger begravet paa Faaborg Kirkegaard.) Lidt senere meldte sig en Anden af min Deling som saaret, ligeledes i Armen, men han kunde selv gaa tilbage; jeg benyttede Lejligheden til at bytte Gevær med ham, da mit eget ikke vilde gaa af. Vi trak os i god Orden tilbage fra Hegn til Hegn — hele Sundeved

var indhegnet med levende Plantning i lutter smaa Kobler — men vi holdt os længe bag hvert Hegn, indtil vi maatte gaa bort for at holde Forbindelse med Sideafdelingen. Ved den Tid fik jeg Øje paa noget Rytteri, som passerede langs den fjendtlige Fægtningslinie ad en der løbende Vej, og da Chefen for 4de Bataillon, gamle Oberst Blom, som samme Dag var beordret til midlertidig at overtage en højere Kommando istedetfor en Oberst Federspiel, men nok ikke havde naaet at tiltræde denne Kommando ved Angrebets Begyndelse, og som netop i nogle Øjeblikke fulgte med os og roste os meget — af mig blev gjort opmærksom paa dette Rytteri. udbrød han: «Ere de Mennesker gale! hvad vil de her med Kavalleri?» I det Samme svingede Rytterne ind paa en Mark, og da jeg fik Øje paa et blankt Kanonløb, sagde jeg til Obersten, at det ikke var Kavalleri, men saakaldet ridende Artilleri, og da strax efter et Kanonskud knaldede og en Kugle foer susende, men højt hen over vore Hoveder, sagde Obersten: «Bryd jer ikke om det, Børn, det er ikke os, de skyde efter!» Jeg saa mig om og saa da en Bataillon i mørkeblaa Frakker, altsaa en Reservebataillon, staa opstillet i Kolonne oppe paa en høj, flad Mark, ligesom parat til at modtage et Kavalleriangreb, og det var ret interessant at se det Røre, Kanonkuglerne

fremkaldte i Kolonnen. Vi nærmede os nu Dybbøl Banke fra den Side, og Terrainet blev mere aabent. Oberstløjtnanten stod med nogle faa Mand paa en saakaldet Kolonnevej, lidt fra os, raabte og vinkede ad Sergent Støiholm, som kom langsomt slentrende hen over den aabne Mark ad bemeldte Kolonnevej. Oberstløjtnanten havde strax ved Angrebets Begyndelse paalagt mig at holde Forbindelse med Støiholm og sørge for at faae ham med, da han viste Tendens til at blive tilbage, hvilket Hverv blev mig meget vanskeligt og efterhaanden umuligt at opfylde. Som Oberstløjtnanten nu stod der, kom en Kanonkugle hoppende hen ad Kolonnevejen, oprøv endel Jord, som rev dem overende og næsten begravede dem. Dette Syn bragte os noget i Uorden, og flere af os ilede hen til Stedet, hvor det viste sig, at Oberstløjtnanten var uskadet og rolig rystede Jorden af sig, hvorimod Kuglen havde revet den ene Læg af Nr. 129, Holm, som nok senere døde, dog først efter at være helbredet.

Fjenden trængte ikke synderlig stærkt paa nu, han bragte Artilleri frem og forberedte rimeligvis et stærkt Angreb, særlig i Retning af Brohovederne ved Sønderborg for at afskjære os fra disse. Imidlertid begyndte vort Artilleri, som i stort Tal var samlet oppe paa Bakken, at lade sig høre, og samtidig fore nogle

svære Projektiler fra vore faste Batterier paa Als tæt hen over vore Hoveder. De sidste ledsagedes af stærkt Lufttryk og skrækkelige Lyde, saa at vi virkelig begyndte at befinde os mindre vel. Pludselig kom Helgesen paa sin hvide Hest i flyvende Karriere og raabte: «Skynd jer at komme afvejen, ellers blive i Gud forb. mig skudt Allesammen!» Selvfølgelig skyndte vi os, det hurtigste Benene kunde bære os, ud til Siden og tilbage og søgte Dækning, hvor vi kunde finde den, og saaledes kom endel med Oberstløjtnanten over Aabenraavejen ad Alssundsiden og endel med Kaptajn Jimhaus af 10de Bataillon og en norsk Løjtnant Dankertsen over Flensborgvejen. Under denne Retraite fik vi nogle Saarede, dog kun et enkelt alvorligere Tilfælde, nemlig et Skud bag venstre Hofte, som vel snart tilsyneladende lægtes, men snart brød op igjen, fordi Kuglen, der har været lidt mat, havde taget Dele af Beklædningen med sig, for hvilke Saaret ikke strax var blevet tilbørlig rensset. Her laa vi nu længere Tid i Hvile, ganske nær ved vore Kanoner paa Dybbølbjerg, iagttog Gardens Ankomst og Angreb, og fulgte under bemeldte norske Løjtnant Gardens Bevægelser et Stykke fremad, indtil det viste sig, at vi kom ivejen for vore Kanonbaade, som nede fra Vemmingbond sendte

nogle saakaldte Drueskud op i de dybe Kløfter, som findes her, og hvori nogle Preussere ubemærket havde søgt Dækning. Under vor Fremrykning fandt vi i en af hine Kløfter nogle døde Preussere og en af vore Gardister, hvilken sidste dog ikke var død, men kun bedøvet af et Spring eller Fald ned i den dybe, bratte Kløft. Vi fik ham paa Benene, og til en Bemærkning om, at det nok var et raskt Tag, Garden havde taget her, svarede han: «Ja, men jeg troer ogsaa, at de fleste Officerer ere fulde.» Jeg forstod ikke strax, at «fulde» paa hans sjællandske Maal betød «faldne». Nede ved Dybbøl By fandt vi friske Spor af den stedfindende Artillerikamp; særlig endel døde og saarede Heste indviklede i Seletøjet, og midt i denne Klump en frygtelig læmlæstet Trækonstabel, som endnu aandede og sagte klynkende bad os om at dræbe ham. Vi saa endnu en sidste Rest af Kampen ved Dybbøl Kirkegaard, som var besat af Preussere, og vi søgte nu efter vore Kammerater, men kunde Intet erfare om dem. Vi fulgte da en Opfordring til at gaa frem med Espingolerne under Duus (frivillig Sergeant, senere Oberstløjtnant, død for nogle Aar siden som Chef for en Bataillon i Helsingør), og saaledes deltog vi i den sidste Del af den Dags Gjerning, idet Espingolerne i Halvmørke sendte den langsomt vi-

gende Fjende nogle Skud op ad Stenderup og Satrup til. Paa Tilbagevejen erfarede jeg, at 10de Bataillons Stab var i Dybbøl Præstegaard, og der fik jeg at vide, at mit Korps forlængst var blevet afløst og gaaet til Sønderborg. I Præstegaarden var redt Søstersenge af Halm, hvori Staben og flere andre Befalingsmænd søgte Hvile, og man indbød mig til at blive der om Natten, da det var uvist, om jeg kunde træffe Korpset og finde Kvarter i Sønderborg. Jeg benyttede altsaa Lejligheden til at faae et Par Timers Søvn, og tidligt næste Morgen meldte jeg mig i Sønderborg. Oberstløjtnanten havde været meget urolig for mig, men da han hørte, hvor jeg havde været, siden vi skiltes, og at jeg var bleven i Forbindelse med Bataillon, var han tilfreds.

Vi bleve nu indkvarterede i nogle af de nærmeste Landsbyer paa Als og nøde nogle Dages Hvile i gode Kvarterer.

Selvfølgelig kjender jeg ikke Noget til disse Dages egentlige Historie, men vi vidste dog saa Meget, at Flankeangrebet fra Als var blevet besluttet for at forstyrre Hr. Wrangel i hans

bekjendte Forsøg paa at inddrive nogle
 Millioner «Specier», som han havde ud-
 skrevet i Jylland. Vi vidste ogsaa, at
 Preussernes Strandvagter ved den nord-
 lige Del af Lillebelt inddroges samme
 Dag som vore, men vi fik først senere
 at vide, at deres Rømning af Jylland,
 uden at faae «Specierne» med, var
 Følgen af et diplomatisk Tryk fra
 Rusland. Nu hed det sig, at dette Tryk
 og dets umiddelbare Virkning var be-
 kjendt i Kjøbenhavn, og at Regjeringen
 tilbagekaldte Ordren til det besluttede
 Flankeangreb, men at den af Krigs-
 ministerens Adjutanter, Harbou, som
 var sendt over for at standse Angrebet,
 kom for seent, — Nogle mente, at han
 gjorde det med Ville, for at skaffe
 Tropperne en lille Opmuntring, som de
 nok kunde trænge til. Nok, Angrebet
 fandt Sted og lykkedes, og Tydskerne
 bleve meget vrede, navnlig skal den
 gamle Konge af Hannover, Ernst
 August, være blevet yderst forbittret
 over den «Schlappe» hans Tropper
 havde lidt. For at hævne dette Neder-
 lag, hed det, havde Wrangel, paa sin
 Marsch sydpaa gjort Holdt i Højde med
 Sundved og vilde benytte den 5te
 Juni, Kongen af Hannovers Fødselsdag,
 til med en af Elitetropper bestaaende
 Kolonne at angribe de Danskes, ikke
 meget stærke Stilling, kaste os i Vandet
 eller afskjære os fra Overgangen til Als.

Udfaldet af disse 2 Dages Kampe er bekendt, deres historiske Aarsager og politiske Betydning maa jeg lade staa hen, for den danske Hær og særlig for det tapre Odensekorps havde de den største Betydning, og har General Harbou virkelig derved spillet den antydede Rolle, skyldte vi ham og hans Minde Tak og Ære. Det var jo første og blev sidste Gang, vi fik Lejlighed til at »lugte Krudt«, — og vi vare det eneste af de mange frivillige Korps, der nøde den Ære at komme i Ilden. Naar jeg siger det eneste, saa maa jeg her tilføje, at jeg meget vel kjendte »Herregaardsskytterne« og ingenlunde har glemt dem, og det saa meget mindre, som vi netop kæmpede Side om Side de to nævnte Dage, og en enkelt af dem, den 5te Juni om Aftenen, lige til det Sidste sluttede sig til min Deling, — men vi betragtede dem ikke som »Frivillige« i den Forstand som vi; de vare udrustede fra Landets Herregaarde og førtes af Herremænd, ikke af militære Befalingsmænd, som vi. De have jo ogsaa fundet deres egen Historieskriver, og i en Anmeldelse af et med offentlig Understøttelse udkommende Skrift om dem hedder det: »De tilhørte jo ogsaa de højere Klasser og vare fritagne for Værnepligt.« Hvorfor ikke tilføje, at de sode højt tilhest, og det paa gode Heste, hvilket jo godt kunde anføres

som Tegn paa Fornemhed, men rigtig nok var deres svage Side. »Beredne Skarpskytter« er et velklingende Navn, og det kan være meget behageligere under Marsch at ride paa en rask Hest end at gaa paa sine Ben, men Skarpskydning fra en Hesteryg er ikke meget værd og under Fægtning aldeles meningsløs. De tappre og flinke Herregaardsskytter maatte da ogsaa skille sig fra deres Heste under Fægtning, og da de ikke vare saa fornemme, at hver af dem havde en Hestepasser, saa maatte der afgives en ret betydelig Styrke af de gode Skytter til at passe Hestene, og under en af Fægtningerne paa Sundeved var Korpset fra Øerne nok helt skilt fra og en Tid i Tvivl om at gjense sine Heste. Vi vare simple Folk, ikke en eneste Rangsperson med Undtagelse af vore 2 Officerer; en stor Del af os vare eller bleve Værnepligtige, dels i Henhold til Lov af 23de September 1848, hvorefter de i 1823, 24 og 25 fødte Mænd bleve udskrevne til Tjeneste i denne Krig, dels i Henhold til Loven om almindelig Værnepligt af 12te Februar 1849, hvorefter alle i 1826 og senere fødte Mænd bleve værnepligtige, — og paa den Maade bleve mange af os i Tjenesten eller kom indstrax paany efter Korpsets Opløsning.

Pintseløverdag fik vi pludselig Ordre til at gaa til Høruphav, hvor vi kom

ombord i nogle Transportfartøjer og af gamle «Hekla» bleve slæbte afsted, hvorhen vidste vi ikke, men tidlig Pntsemorgen den 11te Juni landede vi ved Snoghøj og marscherede til Kolding, hvor vi bleve indkvarterede samme Dag.

Dagen efter skulde en Kommando under en Officer af 10de Bataillon tilvogns indsendes fra Christiansfeldt mod sydvest for at bemægtige sig nogle Forplejningsforraad, som fjendtlige Fourageringspatrouiller vare ifærd med at inddrive i denne Egn. Foureren var for Korpsets Vedkommende beordret til med nogle Mand at træde ind i denne Kommando, men bad om Tilladelse til at bytte med Sergent Støiholm, men dette tillodes ikke. — Støiholms Sindstilstand havde i de sidste Dage forværret sig, og jeg havde derfor efter Oberstløjtnantens Ønske delt Kvarter med ham. Han talte meget om sit smukke Hjem i København, om den Hustru, som hyggede om dette Hjem og som var en god og kjærlig Moder for hans Datter — et af ham i Ægteskabet medbragt Barn. Jeg havde mærket, at Marschen fra Snoghøj tog endel paa hans Kræfter; jeg delte i Kolding Kvarter med ham og syntes mindre godt om hans Tilstand Dagen efter, og vilde derfor skaane ham for Marschen til Christiansfeldt ad den

hede, støvede og som sædvanlig tæt bevoxede Sandvej — Strækningen Kolding-Christiansfeldt var endnu ikke chausseret — men det lykkedes, som sagt, ikke. Ved Ankomsten til Christiansfeldt var Støiholm meget syg og maatte til Lægen, som beordrede ham tilbage til Lazarethet i Kolding, hvorefter han synes at have begivet sig tilfods og uden Ledsagelse; noget nærmere herom ved jeg ikke, idet jeg strax var afgaaet med den nævnte Kommando, men saameget veed jeg, at Støiholm flere Dage derefter fandtes død i Vonsild Skov, og at der hos ham fandtes en Sygeseddel, hvorefter han skulde indlægges paa Lazarethet for stærk Feber med Fantasering. Det var et stort Tab for Korpset, thi Støiholm var baade en dygtig Soldat og en hæderlig Mand.

Korpset gik noget videre sydpaa til Hjerndrup, Bjerndrup etc., og her indtraadte midt i Juni en stor Forandring i Korpsets Stilling. Vi havde hidtil fulgt 10de Bataillon, men havde siden Kaptajn Thestrups Død nok saa temmelig skyttet os selv, men nu kom Bataillonens Chef, Major J. v. Ræder, der var blevet saaret i Slaget ved Slesvig, tilbage og overtog Kommandoen; denne Mand syntes nok ikke om os, og da Bataillonens 4de Kompagni med det Samme synes at have endt sit Hverv paa Samsø,

benyttede han Lejligheden til at slippe af med os, og vi bleve da attacherede 1ste Jægerkorps, hvor vi, ialtfald af Hensyn til Munderingens Form og Farve, passede bedre. For Korpset var dette Bytte af afgjort Held. Kommandøren for 1ste Jægerkorps, Kaptajn Wilster, senere saa hæderlig bekjendt, interesserede sig meget for os og viste dette ved alle Lejligheder, stillede os under Marsch altid i Têten og sørgede for, at vi kom til at føle os som en integrerende Del af Hæren, og ikke som et generende Paahæng. Korpset har ligefrem Kaptajn Wilster at takke for, at det holdt ud til Enden, thi der mødte os efterhaanden ikke faa Gjenvordigheder.

Det begyndte nu ved Set. Handagstiden at regne, og dermed blev det ved næsten hele Sommeren. Vor Ekvipering var ikke daarlig, men i Tidens Løb og især under stadig Feltvagttjeneste i stærk Regn blev den haardt medtaget. Kapper havde vi allerede under Strandvagttjenesten ved Lillebelt i Maj savnet, men vi holdt godt ud, og vi vare vel ikke de Eneste, som manglede Kapper; men nu, da vi stode paa Forpost, først ved Tørningmølleslugten og senere noget vestligere ude med Bivouak ved Mangstrup, hvor det regnede Dag og Nat, saa Klæder og Fodtøj aldrig bleve tørre, kneb det haardt for Mange. De

regulære Tropper havde, foruden Kapper, saakaldte Baistrøjer og Lærreds- eller Ravndugsbuxer til at skifte med, medens Munderingssagerne rensedes og tørredes, men vi havde intet Andet, end hvad vi gik og stode i — og nu desværre ofte laa i. Vor gamle, i den Retning noget egensindige Oberstløjtnant vilde ikke have det bedre end vi; han havde Kappe, men vilde ikke bruge den; han kunde komme under Tag, men vilde ikke; der var, strax da vi kom til Fastlandet, tilbudt ham en Hest, men han, den gamle Rytterofficer, afslog Tilbudet — han vilde Intet have forud for sine Folk — men dette Liv begyndte at tage haardt paa den gamle Kavaleer. Han havde længe forgjæves plaget Komiteen for Kapper, efterhaanden tillige for Ravndugsbuxer, Skotøj, Saaler og Flikker, men det trak ud, og Ærgrelsen herover svækkede ham i en kjendelig Grad.

Et fjendtligt Angreb paa Haderslev forberedtes, og vi optog ingen Kamp her, men forlode Haderslev i al Stilhed den 30te Juni. Vi stode hele Natten under Vaaben for at dække den tilbagevigende Styrke mod en omgaaende Bevægelse i Vest. Korpset stod paa Landevejen ved Steppinge, og de endnu Levende ville mindes den Nat, uden Læ eller Skjul i en øsende Regn, saa stærk, at Vandet skyllede ned ad Vejgrøfterne

og stode højt over Mark og Vej paa lavere Steder. Næste Morgen gik vi over Kongeaaen nede ved Skodborghus, og i nogen Tid indtog vi nu en Forpoststilling ved Lejrskov i en kjedelig Egn med en temmelig lang Vej fra og til de Kvarterer, vi indtog mellem Feltvagtturene. Det eneste smukke Punkt i hin Egn, som jeg mindes, var Vejen gennem den dybe Kløft, hvori Nebel Mølle ligger. Her var det nok, vi modtog de saalænge ventede Feltkapper.

Endelig droges vi videre mod Nord og kom i øsende Regn gennem Vejle; strax nordvest for Byen, i Hover og Uhre, bleve vi indkvarterede. Foureren kom dog ikke strax i Kvarter, men maatte møde ved Stabskvarteret for at modtage Parolen, d. v. s. efter Diktat nedskrive ofte lange Armee-, Brigade- og Korpsbefalinger, som i Reglen først naaede Kompagnierne langt ud paa Natten og sjeldent indeholdt Noget dem kommende. Stabskvarteret var paa Leerbækgaard og «Parolen» den Aften meget lang. Foureren ved de Frivillige maatte ved saadanne Lejligheder ikke blot skrive sit eget Exemplar efter Adjutantens Diktat, men bagefter hjælpe de andre Kompagniers Fourerer, eller hvem de nu sendte, med at fuldstændiggjøre deres Exemplarer, thi det stod daarligt med Skrivefærdigheden blandt

Armeens Underofficerer i de Dage, især efterat Standen var bleven berøvet sine bedste Elementer ved, at der under 24de Maj udnævntes over 70 Underofficerer til Sekondløjtnanter — en i dobbelt Henseende uheldig Foranstaltning. Naturligvis kunde disse Mænd forrette Løjtnantstjeneste, men det kunde de have gjort uden formelt at udnævnes til Officerer, hvorved deres sociale Stilling forkludredes og Underofficersstanden svækkedes.

Nu, jeg kom omsider hjem med min vidtløftige «Parol», af hvis Indhold kun Et vedkom Korpset, nemlig Ordre til at stille næste Formiddag til Revu ved «Store Grundet», i Anledning af at Kommandoen over den aktive Arme overgik fra General Hedemann til General Krogh.

Om Aftenen var vor gamle Oberstløjtnant, hvis Helbredstilstand længe havde foruroliget os, endelig bleven saa syg, at han efter Lægens Erklæring og højere Ordre maatte afgive Kommandoen til Premierløjtnanten og strax forlade Kantonnementet for at komme under regelmæssig Lægebehandling — hvilket jeg først erfarede næste Morgen.

Korpsets Udrustning var efter en Marsch paa, jeg troer, halvsjette Mil i saa lidet »revumæssig» Forfatning, at det kneb med at faae os til «at stille i revumæssig Paaklædning», som Ordren

lød; navnlig var en Del Fodtøj aldeles ubrugeligt, og Wessel havde derfor, i Lighed med hvad der var skeet tidligere, ladet en Del Skomagere om Morgenens tidlig gaa ind til Vøjle for paa derværende Værksteder at hjælpe lidt paa denne Artikel, og selvfølgelig kunde hverken Skomagerne eller det Mandskab, hvis Fodtøj var under Reparation, stille i Geledet. Herover geraadede Premierløjtnanten og Wessel i en hidsig Ordvexling, som yderligere forsinkede Korpsets Møde paa Pletten: «1ste Jægerkorps's Alarmplads» ved Indgangen til Grejsdalen. Foureren kom først med sin Deling (Peloton, som det dengang hed), og blev modtaget af Kaptajn Wilster, som kom færdig i Karriere, med nogle hidsige og haarde Ord; Foureren vilde i sin Uforstand forsvare sig, hvilket gjorde Ondt værre, men heldigvis havde han dog taget Stødet af, saa at Premierløjtnanten, der strax efter kom med Korpsets Hovedstyrke, slap nogenlunde for den ham tiltænkte Salut. Revuen gik for sig, uden at lide noget Afbræk for vor Skyld; den var ikke af stor, ejheller glædelig Betydning, men medførte en Del forvirrede Rygter blandt Mandskabet, som dog ikke her skal omtales; Aarsagen til Personelskiftet var vel Rivninger imellem den kommanderende

General og hans dygtige, men vistnok endnu mere «myndige» Stabschef.

Saa laa vi i længere Tid i og ved Grejs, hvis Kirke og Kirkegaard af Ingeniørerne blev befæstet, omgivet med Skandser og Skandsekurve, saa det Hele blev til en gyselig Lærølte i det stadig vedholdende Regnvejr.

Det eneste opmuntrende Element var 1ste Jægerkorps's dejlige Musik, som lød ligefrem storartet, især om Morgen, naar vi marscherede gennem Grejsdalen til Øvelsespladsen paa Lerbæk Mark.

En Afbrydelse fandt dog Sted, idet vi i en eller anden Anledning fik Ordre til paany at rykke gennem Vejle sydpaa, hvor vi en Tid bleve indkvarterede i Tiufkjær; jeg troer, at vi ved denne Tid modtog nogle Fanger, dels fra Slaget ved Slesvig, dels fra Kampen i Sundeved — muligvis stod vor Fremrykning i Forbindelse med denne Fangeudvexling — jeg veed det ikke. Vi kom dog snart tilbage og indtog et noget udvidet Kantonnement i Grejs-egnen. Befolkningen her begyndte nok at blive kjed af os, og Foureren maatte ofte høre Klage over slette Kvarterer. Saaledes netop den Dag, vi vendte til-

bage fra den foran nævnte Excursion mod Syd, og efter en anstrengende Marsch netop skulde til at koge den lige modtagne Naturalforplejning og paa anden Maade sørge for vore Fornødenheder. Sognefogden havde bl. A. anvist Korpset en østfor Landevejen liggende bedre Bondegaard til Kvarter for en Officer og Halvdelen af Styrken, medens Resten fordeltes til mindre Steder og Huse der omkring. Foureren selv var kun lige kommen i Kvarter, da Premierløjtnanten sendte Bud efter ham og forlangte et andet Kvarter, da han aldeles ikke kunde komme tilrette med Bonden, hverken for sit eget eller Folkenes Vedkommende, og saa blev Resultatet, at Foureren maatte bytte Kvarter, saa nødig han end vilde.

Jeg flyttede altsaa ind til Jørgen Sørensen, vaad, tilsølet, træt og sulten, som jeg var; jeg fik anvist den Stue, som Premierløjtnanten havde kasseret, men som i al Fald virkelig var god nok til mig, men det Første, jeg bad om, nemlig et Par Træsko eller saadant, at stikke Fødderne i, medens Støvlerne bleve rengjorte og tørrede lidt, negtedes mig kort og godt, hvorfor jeg gav mig til med Ladestokken at søge under Alkovesengen, hvor jeg strax fandt et Par splinterny Trætøfler, helt overgroede med Skimmel, hvilke jeg

selvfølgelig tilegnede mig til Brug i Kvarteret, og da jeg nu viste mig med de renbørstede ny Tøfler, begyndte Krigen. Nu maa jeg først præsentere Familien. Jørgen Sørensen, en svær og gnaven Person, hans Kone, en tavs, travl, virksom og vistnok dygtig Husmoder, 2 store, ualmindelig velnærede Døttre, alt andet end elskværdige, og en halvvoxen, halvfjøllet, ondsksfuld Knekt — Tjenestefolk fandtes ikke. Strax, da jeg præsenterede mig for Familien med de ny Trætøfler, sagde det yngste Medlem i en drøvende Tone: «Fa'er, han har taget mine nye Klodser!» hvortil jeg barsk svarede: «Sludder, Du sagde nylig, at Du ingen havde, altsaa kan det ikke være Dine!» Jeg forlangte nu de fornødne Kogekar og Brændsel til vor Madlavning, endvidere den gamle, fugtige og urene Halm i de Mandskabet til Soveplads anviste Rum bortfjernet, og frisk, tør Halm udleveret istedet, men dette negtedes Altsammen med den uforskammede Bemærkning, at dersom jeg troede at kunne tage selv ligesom Preusserne havde gjort, saa kunde jeg jo prøve, hvortil jeg foreløbig kun svarede, at naar Jørgen Sørensen stillede os i Klasse med Preusserne, saa maatte han selv tage Følgerne. Jeg lod altsaa Mandskabet rydde den urene Halm ud og sendte Rekvisition paa det reglemen-

terede Kvantum frisk Halm til Sognefogden, som strax sendte Halmen, selvfølgelig for Jørgen Sørensens Regning, hvilket ærgrede denne ikke lidet, der, hvad baade Sognefogden og jeg vidste, selv havde Halm nok. Kogekar fik jeg Konen til at udlevere, men Brændsel kunde vi hugge i Skoven, «ligesom Preusserne havde gjort», mente Jørgen Sørensen. Han havde Brændsel nok, men der var hængt Laas for Brændselssrummet, og da der udenfor Gaarden laa noget gammelt Tømmer, der havde været benyttet som Underlag for Sædstakke, nenviste jeg Kokken til at tage det fornødne Brændsel her; da vi ikke toge Hensyn til Mandens Raseri herover, men ligefrem truede med at sende ham som Arrestant til Sognefogden, hvis han ikke holdt Mund og fjernede sig, gav han endelig efter og lukkede op for Brændehuset. Under Vandposten i Gaarden stod et stort Kar med Kartofler, og da Folkene bad Manden om at sælge dem lidt deraf til at koge i Suppen, svarede han, at dem skulde Svinene have. Da Folkene meldte mig dette, spurgte jeg Jørgen Sørensen, om han virkelig vilde negte os at sælge lidt Kartofler til Suppen, skjønt han kunde give Svinene, og da han fremdeles negtede at sælge, sagde jeg, at vilde han ikke sælge, saa vilde jeg, og derpaa gav jeg Folkene Lov til at tage

saamange Kartofler, som de ønskede, imod at Korporalskabsføreren opskrev Maalene nøje, saa kunde Ejeren faae sin Betaling, saasnart han vilde angive Prisen. Derpaa fik jeg Melding om, at der ude i Haven stod Gulerødder og forskellige Suppeurter i frodig Væxt blandt Ukrudtet, og at der i den ud til Haven vendende Melkekjelder fandtes hele Truge fulde af Smør, som de forgjæves havde forlangt tilkjøbs, begav jeg mig ud i Haven og gjorde Mine til ogsaa at sælge Gulerødder, og da jeg havde overbevist mig om, at der var Overflod af Alt, Smør og Melk, navnlig en lang Række Sibøtter med Tykmælk, selvfølgelig ogsaa bestemt for Svinene, og da jeg vidste, at Folkene forgjæves havde søgt at købe Smør hos Naboerne, som selv havde Indkvartering at forsyne, foreslog jeg Konen en lignende Handel, som den om Kartoflerne; hun svarede ikke et eneste Ord, men — solgte, hvad vi ønskede, og — tog imod Betaling. Da nu Jørgen Sørensen saae, at jeg havde Overtaget, og især da han saae, at jeg fik en forspændt Vogn fra Parken til Afhentning af Naturalforplejning og og anden tjenstlig Kjørsel, medens han efter Sognefogdens Ordre maatte sende sin Søn med Heste og Vogn op til Parken ved Byen, begyndte det saa smaat at gaa op for ham, at han ikke

kunde staa sig ved at sætte sig paa Bagbenene. Han anslog efterhaanden en anden Tone, spurgte f. Ex. om jeg ikke troede, han kunde slippe for at sende sin Søn med Heste og Vogn til Vognparken efter Omgang, naar han forpligtede sig til at spænde for og kjøre saa ofte, Korpsset skulde bruge Vogn, hvilket jeg naturligvis fandt ganske i sin Orden. En Dag, jeg skulde kjøre til Vejle, mærkede jeg, at Noget trykkede Jørgen Sørensen, og endelig kom det frem: han vilde saa grumme nødig i Avisen. Jeg forstod ham ikke strax, men fik snart at vide, at Redaktøren af Vejle Avis, jeg husker, at han hed Packness, i sit Blad havde omtalt et Rygte om, at Beboere i Vejle Omegn viste sig tvære og uvenlige mod Soldaterne, hvilket var en stor Skam for Egnen, hvorfor Redaktionen opfordrede Soldaterne til at opgive Navne paa Beboere, som gav Anledning til grundede Klager i saa Henseende; denne Artikel kjendte Mandskabet og havde drillet Jørgen Sørensen med Trusler om, at han skulde i Avisen. Paa et Spørgsmaal om, hvorfor han havde modtaget os saa daarligt, da vi jo dog ikke kunde gjøre ved, at vi fik anvist Kvarter hos ham, fik jeg det Svar, at han hellere vilde have havt «rigtige Soldater», og da jeg mente, at Folkene havde opført sig saa godt, som nogen

anden Afdeling, indrømmede han dette, men kom saa frem med den egentlige Grund: »rigtige Soldater«, Bønderkarle, kunde man faae til at hjælpe sig i den vanskelige Høsttid, hvor der manglede Arbejdere til at tage fat, naar man engang imellem fik nogle Dages Opholdsvejr. Da jeg forsikkrede ham om, at der iblandt vore Folk fandtes flere, som forstode den Kunst, end han behøvede og kunde skaffe Arbejdsredskaber til, blev Humøret lutter Solskin, og da den virkelige Sol ogsaa lod sig se i nogle Dage, fik vi en Fart Bugt med Jørgen Sørensens udmærkede Bygmark, der havde voldt ham saa megen Sorg.

Nu kom den vanskeligste Periode i Korpsets Historie.

Gamle Wrangel, som nok oftere havde viist Lyst til at gaa sine egne Veje, og som, efter hvad hans Hjemlands Presse ved hans Død udtalte, i det Hele havde gjort mere Spræl end Gavn, vilde ikke respektere den mellem Preussen og Danmark afsluttede Vaabenstilstand, idet han mente paa den Tid ikke at staa under Kongen af Preussen, men under »Centralgewalten« i Frankfurt. Han blev altsaa staaende i Nordslesvig

og foretog udæskende og drillende Bevægelser mod Grænsen ved Kolding, hvorfor Schleppegrells Flankekorps blev sendt til Kolding for at harcellere Wrangel og se, hvilken Styrke han vilde udvikle, samt om han vovede at forfølge os tilbage over Grænsen.

Da 1ste Jægerkorps med Odense Frivillige var naaet til Viuf, omtrent midtvejs mellem Vejle og Kolding, gjordes Holdt nordfor Byen for et længere Hvil. Ved den modsatte Side af Byen opdagedes nu en hel Bataillons-Geværpyramider, og det viste sig snart, at den dertil hørende Styrke havde besat Kroen. Det var «1ste Bataillon danske Frivillige». Hvor denne Bataillon kom fra, og hvor den skulde hen, veed jeg ikke. Vi saae den aldrig før og aldrig siden, men vi fik nok af dette Møde. Inden vi saae os for, havde en Del af vore «zúnftige» Svende — og vi havde jo adskillige saadanne — fundet bekjendte og ligestemte Sjæle, og vare slupne ind i Kroen. Kaptajn Wilster paalagde da Løjtnant Stockfleth at trække sine Folk ud af Ilden, for at vi kunde komme bort fra dette farlige Naboskab; Løjtnanten forsøgte ogsaa derpaa — desværre i egen Person og fulgt af sin Oppasser, en Soldat af 10de Bataillon, lige saa ilde lidt af Folkene, som hans Herre — og Forsøget mislykkedes grundigt.

Kaptajn Wilster samlede da sine Officerer om sig og udtalte, at det var en Æressag for 1ste Jægerkorps at opretholde Disciplinen i Odensekorpset og bevare det gode Navn, Korpset havde erhvervet sig. En af Dhrr. Kaptajner maatte derfor overtage Kommandoen over Odensekorpset, og vedkommende Premierløjtnant Kommandoen over det ledigblevne Kompagni. Han saae helst, at en af Dhrr. Kaptajner frivillig meldte sig til denne Kommando, men da Ingen meldte sig, befalede han Kaptajn M. at overtage Kommandoen over Odensekorpset og Premierløjtnant Gyldenfeldt Kommandoen over vedkommende Kompagni. Gyldenfeldt, som vel maa have bemærket, at hans Kaptajn blev ilde tilmode ved denne Befaling, traadte nu frem og tilbød at overtage Kommandoen over Odensekorpset, om det maatte tillades ham, hvortil Kaptajn Wilster svarede, at skjønt han nødigt forandrede en given Ordre, antog han, at det i nærværende Tilfælde burde ske, og saaledes fik Løjtnant Stockfleth Orlov indtil videre, og Løjtnant Gyldenfeldt Kommandoen over Odense frivillige Korps.

Nu kom Turen til Wessel og mig. Kaptajn Wilster spurgte, om vi troede at kunne faae Korpset til at træde an, og vi svarede, at det vel under de nu foreliggende Omstændigheder lod sig

gjøre, og saa fik vi Ordre til at forsøge. Vi gik da hen i Kroen, og uden at bryde os om de Fremmedes haanende Bemærkninger og truende Holdning, skaffede vi os Ørelyd hos først Enkelte og efterhaanden Flere af de mest indflydelsesrige blandt «Svendene», og da det paa denne Maade snart lykkedes at faae vore Folk bibragt Efterretningen om, at Løjtnant Stockfleth var bortrejst med Orlov, fremkaldte dette en vældig Jubel, og da vi nu underrettede dem om, at Korpset til Fører havde faaet en Linieofficer, og det den Stolteste af disse (Premierløjtnant Gyldenfeldt var almindelig kjendt og beundret for sin stolte Holdning, gode Figur og smukke, sortglindsende Haar og Skjæg), saa var Slaget vundet, og det blev os let at gjøre Folkene begribeligt, at vi nu maatte vise os denne Lykke værdige. Vi traadte forholdsvis hurtigt an, og skjønt Enkelte viste sig noget usikkre paa Benene, strax de kom udenfor, var Holdningen ligefrem glimrende, idet vi, som sædvanlig i Têten og med fuld Musik marscherede mod Syd. Heldigvis skulde Marschen ikke blive lang den Aften. Ankomne til Almindedalen indtog vi en ret lun Bivouakstilling — der henstod desværre paa Marken Sæd nok til at bygge Hytter af.

Næste Dag naaede vi Kolding, og med Hensyn til den af os foretagne natlige

Rekognoscering vil jeg her anføre en i «Fyens Stiftstidende» den 22de August optagne Meddelelse fra Kolding:

«Vi have i den forløbne Uge havt den Glæde at se temmelig betydelige Afdelinger af vore Tropper. I Mandags kom de for silde; Preusserne havde en Time iforvejen trukket sig sydpaa, hvorfor intet Sammenstød fandt Sted. Den paafølgende Nat kom de igjen og foretog nu en større Rekognoscering tæt hen til Christiansfeldt, hvor de vexlede nogle Skud med Preusserne, som vare blevne stærkt alarmerede, da de formodentlig troede, at vor hele Armee var i Anmarsch; de antændte Blus, blæste og trommede paa alle Kanter, og snart viste sig betydelige Kolonner, hvorfor vore: 1 Eskadron Husarer, et Detachement af ca. 40 Dragoner, 1ste Jægerkorps, *Odense Frivillige*, ca. 50 Herregaardsskytter, baade tilhest og tilfods med en Del af 10de Baillon som Reserve, trak sig tilbage.»

Det skal kun tilføjes, at Vore intet Tab lede, og at vort Bytte bestod i 1 Preusser og 2—3 Pikkelhuer. De Kolding Borgere modtog os med stor Glæde og beværtede os rigelig, saavidt det tillodes; Hvile fik vi ikke meget af, men stode stille som Mus, ventende paa Ordre til at rykke ud ad den barikaderede Sønderport og siden slæbende os tungt gennem den berygtede dybe Sandvej op mod Vonsild. Korpsets Holdning under denne Affære var lige-

frem fortræffelig — Mandskabet syntes særlig oplagt til at vise vor nye Chef, hvad vi dueede til.

Da Foureren kom tilbage til Grejs, for hos Sognefogden at modtage Kvarterbilletterne, mødte vor Ven Jørgen Sørensen der, og udtalte det Haab, at vi igjen vilde tage tiltakke hos ham.

Nu komme vi til Slutningstableauet, den store Kongerevue paa Leerbæk Mark den 13de September 1848. Et Par Dage før modtog Korpset en Tilgang af 23 Frivillige fra Nykjøbing p. M.; de havde gennemgaaet en 10 Ugers Rekrutskole i Nyborg og vare derfra sendte over til denne Byes Garnisonsafdeling, 3die Jægerkorps, derfra til 1ste Jægerkorps, hvor de saa indlemmedes i Odensekorpset. Om de, ligesom de i April Maaned fra samme Skole udgaaede Rekruter, manglede «Stridbarhed» og nu skulde erhverve denne Egenskab ved at indlemmes i det «stridbare» Odensekorps, skal jeg ikke kunne sige, men det var pæne og flinke Folk, og de deltog i nogle Uger i Korpsets Øvelser indtil dettes Opløsning, uden at der blev Brug for Stridbarheden.

Paa selve Revuedagen strammede vi os selvfølgelig ordentlig op, og vi bleve sandelig ikke stillede i Skygge, men, som altid, medens vi hørte til 1ste Jægerkorps, i første Række. Vi defilerede lige tæt forbi Kongen og sparkede ud, saa det var en Lyst, hvilket indbragte os den med høj og klar Stemme udtalte Ros: «Godt marscheret, Frivillige!» Som marscherende paa yderste, venstre Fløj, tilegnede jeg mig naturligvis Broderparten af denne kongelige Ros. Men da siden Ordensuddelingen gik for sig, syntes der Intet at være til os. Vi fandtes ikke paa Listen ved 1ste Jægerkorps; saa prøvede man ved 10de Bataillon med samme Resultat. Saa fik vi Ordre til at holde os parate og i Kongens Nærhed for at modtage vore Dekorationer, naar de fandtes, thi de maatte og skulde findes, om det saa var allernederst paa Bunden (der var nok ialt ca. 600 Stkr.), og det hed sig, at General Schleppegrell særlig havde givet Ordre til at efterse Indstillingerne — Flankekorpssets Stabskvarter, Grejsmølle, var jo lige i Nærheden. Efterat vi saaledes, som en Korrespondent til et Hovedstadsblad udtrykte sig, havde «gaaet polsk Tiggergang», faldt der endelig 2 Dannebrogskors, men de faldt paa et for Stemningen i Korpset højst uheldigt Sted, ikke paa nogen af Korpsets Medlemmer, men paa de 2 til

samme afgivne Gymnastikelever, Ser-
genterne Aistrup af 11te og Deichmann
af 6te Bataillon. Det tør vel siges, at
disse tvende Mænd havde ligesaa vel
fortjent Dekorationen som Mange, der
ved denne og senere Lejlighed fik den;
men Korpset var nærved at betragte
denne Udmærkelse af de 2 Fremmede
som en Fornærmelse, og at det var en
Fejl, erkjendtes strax af højere Ved-
kommende, idet der blev forlangt og
indgivet Indstilling om Dekorationer til
nogle af Korpsets egentlige Medlemmer, —
Dekorationer, som ogsaa kom, dog først
senere og efter Korpsets Opløsning, og
ved hvilke var den Særegenhed, at de,
uagtet deres langt senere Fremkomst, i
Statshaandbogen findes under samme
Dato (13de Septbr. 1848), som de, der
virkelig bleve uddelte paa Revudagen.

Forfatteren kjender meget vel denne
Episodes Historie. Der blev kort efter
Kampene paa Sundeved den 28de Maj
og 5te Juni rettet en Opfordring til Af-
delingscheferne om at fremhæve Saa-
danne, som havde gjort sig bemærkede,
enten ved personlig Tapperhed eller ved
godt Forhold under Fægtningen og i
det Hele; om egentlig Indstilling til
Benaadelse med Dannebrogsmændenes
Hæderstegn var der paa den Tid ikke
Tale, thi dette Hæderstegn var ikke
stiftet for og ikke egnet til særlig at
anvendes i større Udstrækning som Be-

lønning for Krigsbedrifter, hvilket tydeligt nok er blevet udtalt i de kgl. Resolutioner om Indstiftelsen af Tapperheds- og Erindringsmedailler, som fremkom saavel i 1848 som i 1864, men først langt senere gennemførtes under andre Former.

Den antydede Ordre til at «fremhæve» Enkelte, voldte Oberstløjtnanten meget Bryderi; han var tilfreds med, at Korpset ikke blot havde gjort sin Pligt, men endog med virkelig Bravour havde bestaaet de vanskelige Prøver, det havde været underkastet — dobbelt vanskelige i Betragtning af Korpsets brogede Sammensætning og dets korte, meget overfladiske Uddannelse; at fremhæve Enkelte blandt Korpsets egentlige Medlemmer, vilde han ikke indlade sig paa af Frygt for at sætte ondt Blod, og han fandt heller ikke, at der havde været Lejlighed for Nogen til fremfor ialtfald flere Andre at udmærke sig.

Imidlertid blev Oberstløjtnanten, efterat den store Forfremmelse af over 70 Underofficerer til Officerer havde fundet Sted den 24de Maj, stadigt tudet Ørene fulde af Klager fra de til Tjeneste ved Korpset kommanderede Linieunderofficerer over den Uret, der var skeet dem ved denne Udkommando, idet de derved bleve udelukkede fra det i deres Afdelingers Underofficerskorps stedfindende Avancement, og da det maatte

indrømmes, at disse Klager ikke vare uden Grund, greb han den Løjlighed, som ved Ordren om de antydede Fremhævelser gaves ham, til i en saakaldet «Additional Rapport» at fremhæve hine 3 Linieunderofficerer, udenat det^{re} noget Øjeblik faldt ham ind, at denne «Fremhævelse» senere skulde faae en hel anden Betydning end tilsigtet, og virkelig komme til at sætte ondt Blod i Korpset. Af enkelte Yttringer, Wessel efter Revuen lod falde, synes det at fremgaa, at Oberstløjtnanten samme Aften, han fik Ordre til at melde sig syg og fratræde Kommandoen — og medens Foureren den halve Nat opholdt sig ved Stabskvarteret for at modtage «Parolen» — har modtaget en confidentiel Opfordring til at fremkomme med «Indstillinger til eventuelle Benaadelser», men at han havde undladt dette og indskrænket sig til at gjentage sin tidligere «Fremhævelse» af de 2 tilbageværende Linieunderofficerer. Denne gjentagne Fremhævelse er saaledes, da Korpset efter højere Befaling à tout prix — skulde dekoreres, falden Vedkommende i Hænderne og har fremkaldt et Resultat, der var en lige saa stor Overraskelse for de paagjeldende Underofficerer som for Korpset.

Som antydet blev der forlangt Indstilling om Dekoration af nogle til Korpsets eget Personale henhørende

Underofficerer og Mandskab, og som Følge heraf blev noget senere, efter Korpsets Opløsning, benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn:

Kommandersergent *Wessel*,
 Overjæger (Korporal) *J. A. Lund*,
 Jæger (Underkorporal) *L. Rasch* og
 Menig *P. Lieberoth*,

og dette Valg vilde utvivlsomt have vundet ubetinget Tilfredshed i Korpset, om det var blevet bekjendt før sammes Opløsning, om det end vilde blive sagt, og heldigvis med Rette kunde siges, at mange flere ved deres hele Forhold kunde have ligesaa god Adkomst som hine til Udmærkelse.

Kort efter den omtalte store Revue bleve vi forlagte til Bjerge Herred mellem Vejle og Horsens Fjorde, en Egn, der i Meget ligner Fyen, navnlig ogsaa i Velstand og Gjestfrihed, og her havde vi fortræffelige Kvarterer i nogen Tid (Møgelkjær, lidt sydfor Boller, og ligesom dette tilhørende Grev Frijs-Frijsenborg).

Medens vi laa her, holdt General Schleppegrell »Specialrevuer» over Flankekorpsets Afdelinger, og det var

med en vis Ængstelse vi imødesaae denne Forestilling med dens detaillerede Eftersyn af alle Udrustnings- og Bepakningsgjenstande, dens smaalige Examination i forskellige for os temmelig fremmede Discipliner, der kunde være pinlig nok, ikke mindst for Befalingsmændene. Timen kom da ogsaa til mig, men istedetfor den frygtede Examination henvendte Generalen nogle venlige og smigrende Ord til mig i Forbindelse med Hentydninger til Fremtiden, som jeg i Øjeblikket ikke forstod, men Dagen efter stod der i Befalingen (Flankekorpsets Dagsbefaling), at Foureren ved Odense frivillige Korps strax skulde melde sig til Tjeneste ved Flankekorpsets Stab. — Premierløjtnant Gyldenfeldt, som ikke mente at kunne undvære sin Foureer, navnlig ikke ved den vistnok snart forestaaende Opløsning af Korpsset samt Regnskabsaflæggelse, red strax til Stabskvarteret og fik med nogen Besvær Ordren forandret derhen, at jeg skulde meldemig hos General Schleppegrell snarest mulig efter Korpsets Opløsning. Sammenhængen med denne Ordre erfarede jeg senere: Krgsministeriet havde nogen Tid forud besluttet at etablere en saakaldet Kommandoskole i Kjøbenhavn under Kaptajn Bernstorff. Til at gjennemgaa denne Skole og derefter forfremmes til Officerer skulde særlig dertil egnede Fri-

villige indstilles, men der skulde først rettes det Spørgsmaal til de Paagjeldende, om de efter endt Skole selv ønskede eventuel Udnævnelse som Officer. I denne Anledning havde Kaptajn Wilster ladet tilsige til personligt Møde 3: en Søn af den senere Krigsminister Hansen, en Søn af Kammerherre Vind til Sande-rumgaard og Bækkeskov og Foureren ved de Frivillige. Sidstnævnte, som ældst og øverst i Charge, blev først spurgt, men svarede med et bestemt Nej til Spørgsmaalet om eventuel Ud-nævnelse til Officer. Wilster studsede, men da han paa Opfordring fik at høre Grundene til dette Svar, erklærede han sig fuldkommen enig med mig heri; han havde blot ikke ventet at finde en saa fornuftig og beskeden Opfattelse af dette Forhold hos en saa ung Mand. »Men vi to ere ikke endnu færdige med hinanden; De maa ikke tænke paa at forlade Tjenesten for det Første, thi Krigen bliver ikke saa snart endt, og De vilde snart igjen blive indkaldt som Rækrut, en vi have bedre Brug for Folk af Deres Art.« Wilster havde altsaa omtalt mig for General Schleppegrell, derfra dennes Udtalelser ved Revuen og den derpaa følgende Ordre.

Vi ventede nu daglig paa at blive sendte til vore Garnisoner og hjem-sendte, — og vi begyndte at længes herefter, thi saa godt vi end havde det,

begyndte vi saa smaat at kjede os, og det kan Soldaten sidst af Alt taale. Vi maatte etablere Kantonnementsvagter for at forhindre de forskjellige Vaabenarter eller de forskjellige Nationer (f. Ex. Sjællændere og Jyder) i at opsøge hinanden og arrangere Slagsmaal, hvortil navnlig Sjællænderne viste stærk Lyst.

Imidlertid blev der foretaget endnu en Dislokation, som pegede i modsat Retning af vore Forventninger om nær forestaaende Hjemsendelse, idet vi pludselig fik Marschordre nordpaa gjennem Horsens til Gjedved for, som det hed sig, at indtage en Stilling bag Hansted Aa. At vi nødig forlode vore ægyptiske Kjødgryder i Bjerge Herred og at Marschen ad de fede, lerede, opblødte Veje, der førte til Horsens, gik noget trevent og uden den sædvanlige Sang til at lette paa Skankerne, er derfor let forstaaeligt.

Som en Prøve paa Stemningen kan anføres, at det smukke Vers:

Naar Hornet lyder, og Trommen gaaer,
 Nyt Liv, frisk Mod Soldaten faaer,
 Hver iler flux til sit Gevær
 :: Og raaber: Vi er her. ::
 Og med Musket i stridsvante Arm
 Vi styrte frem i vildeste Larm.
 Vi vige ej for Hug og Skud,
 Men holde tappert ud.
 :: Fremad marsch. ::

Mod Fjenden frem!

:|: Vi vil ind! :|:

Vi vil lige ind paa dem!

Hærenes Gud, styrk Du vort Mod!

Giv Agt! Læg an! Giv Fyr!

Bum.

blev under denne Marsch travesteret
omtrent saaledes:

Vel Hornet lyder, og Trommen gaaer,

Men træt og stiv Soldaten staaer.

Han slæber tungt paa sit Gevær

Og er saa bandsat tvær.

Gigt har han i den stridsvante Arm,

Kan ikke holde Svin'fjæren*) varm.

Ha! trasker gennem Regn og Slud

:|: Og seer saa sjudsket ud

Hjemad marsch :|:

Nu vil vi hjem.

:|: Vi vil hjem :|:

Vil vil Djævl'en dandse mig hjem!

Hr. Krigsminister, send os Bud:

Lev'r af, gaa hjem.

Farvel! — Tak!

Vejen fra Horsens til Gjødved ad
Chausseen var dog ret god, og Kvar-
tererne i Gjødved upaaklagelige, nogle,
f. Ex. Møllen, ligefrem gode. Det bedste
ved dem var dog det, at det ikke varede
ret længe, før vi gik tilbage samme
Vej, ad hvilken vi vare komne, og nu
gik det virkelig hjemad.

*) «Svinefjerene» — populært Navn paa den
Halm, hvori vi sov, naar Kantonnementet
var saa snevert, at der ikke var Tale om
Senge.

Vort sidste Nattekvarter paa jydsk Grund var Erritsø, hvorefter vi fra Snoghøj færgedes over til Middelfart; endnu en Nats Indkvartering (i Fjeldsted) og saa den sidste Dagmarsch til Odense.

Omtrent 1 Mil vestfor Odense mødte vor kjære, gamle Oberstløjtnant os tilhest og raabte Hurra for os, en Modtagelse, der glædede os saa meget mere, som det var den eneste, vi fik.

Lige fra Felttogets Begyndelse havde der i Korpset ulmet en Misfornøjelse mod »Komiteen af 26de Marts« for den Langsomhed og Trevenhed, hvormed Komiteen mødte Oberstløjtnantens stedse mere indtrængende Rekvisitioner paa Kapper, Fodtøj og lignende Fornødenheder, f. Ex. Skiftesæt, særlig Benklæder, som navnlig savnedes, for at de graa, ikke synderlig durable Benklæder kunde engang imellem ordentlig tørres, rengjøres og repareres, — en Trevenhed, som stod i grel Modsætning til Komiteens fortsatte Indsamling af Penge paa Korpsets Konto og til det Hastværk, hvormed den havde faaet anbragt hele 2000 Rigsdaler i det bekjendte »store Sold«, gennem hvilket umaadelige Summer forsvandt i 1848 uden at efterlade Spor eller Regnskab. Misfornøjelsen voxede stærkt, da Oberstløjtnantens Sygdom blev alvorlig, og den Tanke slog ned og fæstnede sig i

Korpset, at hans Sygdom var fremkaldt og næret dels ved de Savn, den aldrende Mand underkastede sig for ikke at have Noget forud for Mandskabet, dels og navnlig ved den Sorg og Ærgrelse det voldte ham daglig at se de voxende Mangler, uden at hans Forlangender, skjøndt de gjentoges stedse mere indtrængende, syntes at røre Komiteen.

Misfornøjelsen gav sig Luft i en meget skarp og bitter Kritik af Komiteens Virksomhed og Holdning lige siden Korpsets Afmarsch fra Byen og indtil dets Tilbagekomst, som fremkom i »Fyens Stiftstidende« midt i November, og at Misstemningen ikke blot herskede blandt Korpsets Medlemmer, turde fremgaa af de Bemærkninger, hvormed Bladets Redaktion ledsagede Optagelsen:

»Vi have ikke troet at kunne forsvare at negte Ovenstaaende Optagelse, der, efter hvad vi maa antage, udtaler, hvad en stor Del af Korpsets Medlemmer tænker. Det kan næppe være Komiteen ubekjendt, at dens Virksomhed ikke altid er bleven fordelagtig omtalt, og vi mene derfor, at den maa være glad ved at have erholdt Anledning til at forsvare sin Fremgangsmaade. Vi ønske og haabe, at dette Forsvar maa blive fyldestgørende.

Red.«

Omtrent 8 Dage derefter indeholdt

Stiftstidende, som Avertissement, følgende Opgjørelse:

	Rdl.	Sk.
«Af de til Oprettelse af et Frikorps samt til <i>Krigens Førelse</i> *) tegnede Bidrag er til undertegnede Komitee indbetalt det Beløb	35289	71

Deraf er udbetalt:

	Rdl.	Sk.
1. til Frikorpset a) Lønning og Kvartergodtgjørelse under Koopsets Indøvelse 1399 Rdl. 9 Sk., b) Uniformering 4212 Rdl. 65 Sk., c) Lædertøj 1113 Rdl. 5 Sk., d) Armaturens Islandsættelse 221 Rdl. 40 Sk., e) Ducører, nemlig 2 Rdl. til hver Mand ved Udmarschen og 5 Rdl. ved Hjemkomsten samt Understøttelse til dem, der have ligget paa Lazaretherne, andrager ialt 902 Rdl.	7858	23
2. Til Krigsministeriet	20000	»
3. Til Bevæbningen med Leer	776	41
4. Til Tepper til det i Faaborg strax efter Slaget ved Slesvig oprettede Lazareth.	200	60
5. Til Porto etc.	14	58
	28849	86
	I Behold	6439 81

*) Ikke før nævnt som Gjenstand for Komiteens Virksomhed.

Hertil føjes bl. A. «at et fuldstændigt Regnskab skal blive offentliggjort, naar Krigen er til Ende».

Om, naar og hvor et saadant Regnskab er blevet aflagt, har ikke kunnet opdages, og af Undersøgelserne i saa Henseende er heller ikke fremgaaet det Resultat, at der af Røstbeholdningen, — stor nok til at udruste endnu et lignende Korps — skulde være dannet et Legat til Understøttelse af Invalider og Trængende blandt Korpsets Medlemmer. Et saadant Legat vilde have været en god Støtte for det Dusin Medlemmer, som i disse Dage opleve 50-Aars Jubilæet, men som for Størsteparten ere saaledes situerede, at de end ikke kunne samles og overvære en Festlighed for saadanne gamle Krig-kammerater, hvorved de ikke burde savnes.

Hermed slutte vi Odensekorpsets Saga. Denne Saga er hverken lang eller glimrende, men den er *hæderlig* — *hæderlig* for den By, hvis Navn vi bar og for den Provins, som med Byen deler Æren for i hin Periode at have udrettet noget saa Enestaaende, som i meget kort Tid at rejse Penge nok til Udrust-

ning af et Korps paa 4—500 Mand, paa hvilken Styrke Opfordringen lød — eller til, som Resultatet blev, at oprette og udruste et Kompagni og stille det til Krigsbestyrelsens Disposition med en Medgift, dobbelt saa stor som nødvendig til dets Underhold gennem hele Felttoget — *hæderlig* for dette Kompagni, der trods sin løse og uensartede Sammensætning, sin baade kvantativt og kvalitativt utilstrækkelige militære Uddannelse — alene fik den Ære at deltage i Kampen for Fædrelandet i selve Slagene saavel som i Feltlivets Strabadser, anstrengende Marscher, Feltvagter og Bivouaker, uden nogensinde at svigte, uden at marodere, uden Straffe og med færre Sygedage end maaske nogen anden ligesaa stor Styrke kan opvise, uden at efterlade Fanger, men med lige saa mange Døde og Saarede samt til Slut Dekorerede — som et tilsvarende Kompagni af de regulære Tropper, der fik Lejlighed til at deltage i Kampen — *hæderlig* for vore Førere, først vor brave Oberstløjtnant Hindenburg, der anførte os i selve Kampen og ledede vor anstrengende Feltvagtjeneste, og dernæst for de to Mænd, Kaptajn Wilster og Premierløjtnant Gyldenfeldt, hvem vi skyldte Takken og Æren for, at der efter Oberstløjtnantens Sygdom opretholdtes den fornødne Disciplin, saa at vi ikke i de sidste 3 Maaneder — den for-

holdsvis ørkesløse Del af Felttoget, en farlig Tid, selv for vel disciplinerede regulære Tropper — tilsatte den Agtelse og Anseelse, vi i den forløbne Tid havde tilkæmpet os — i det Hele et hæderligt Minde om «Aanden fra 1848», som fortjener at reddes fra Forglemmelse.

Navnefortegnelse

over

Medlemmerne af Odense frivillige Korps.

1. Kommandersergent Wessel, Dbmd. 13/9; gjorde atter Tjeneste som Frivillig i 1849 ved 6. Dragonregiment. Fra 1851 indtil sin Død Toldassistent i Svendborg.
2. Tømrer Jacobsen, overgik ved Korpsets Op-
løsning til Tjeneste som værnepligtig Under-
officer; afskediget i H. til Hærlovens Alders-
grænsebestemmelser 18/12 1886.
- 3—5. Faste Underofficerer, af Krigsbestyrelsen af-
givne til Tjeneste ved Korpsset.
6. Korporal Rasmussen, tidligere Korporal ved
Dragonerne, støt og pligtro.
7. Korporal Benthin, tidligere Underoff., Told-
betjent; var endnu for faa Aar siden Told-
assistent i Middelfart. Rolig og paalidelig.
79. Hornblæser Carl F. Nielsen, meget ung.
70. Trommeslager Bernhard Diderik. Opdraget
i Christians Pleiehus, Eckernførde. Strejfskud
i Hovedet den 28de Maj uskadeligt. (Den
første Kugle, som ramte i Korpsset).

2. Menig Andreas Madsen. Kom til Skade ved et Fald under Fægtning; senere kasseret.
3. Menig Emil Lundberg
5. " Julius Schjøtt. Gik paa Kommandoskolen; blev Underofficer ved en anden Afdeling; forsvandt 1849, formentlig deserteret. Broder til Nr. 14 og 15.
6. Menig A. F. Andreasen. Lever endnu; har i mange Aar været og er endnu ved Færgesæsenet mellem Nyhavns Hoved og Christianshavn, i hvilken Stilling han er kjendt og agtet af Mange. Var en brav Soldat.
7. Menig C. C. Lützen.
8. " Herman Jensen.
9. " Laurits J. Rasmussen. Saaret 28. Maj. Strejfskud i Halsen.
10. Anders Jensen. Lever som pensioneret Beslagsmed i Aarhus; er formentlig dekoreret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn iaar.
11. Menig Henr. Vilh. Høyer, Præstesøn fra Kolding; Maler, tegnede gode Portræter; flink. Var senere til Tjeneste ved 1. Jægerkorps og druknede i Efteraaret 1850 paa en natlig Patrouilleteur i den oversvømmede Trenedal ved Frederiksstad.
12. Menig Chr. J. Frisch.
13. " Niels Hansen.
14. " Vilhelm Schjøtt. Saaret 5. Juni. Uhrmager, boede endnu for nogle Aar siden som saadan i Irkutsk ved Bajkalsøen i Siberien.
15. Menig Christoffer Schjøtt. Gik paa Kommandoskolen. Faldt 3. April 1849 ved Asbøl (Graasteen) som Sergent i 1. Forstærknings Jægerkorps.
16. Menig Jacob Clausen.
17. " Th. Bremer.
18. " Chr. Jørgensen. Lever endnu og boer i Kjøbenhavn.
19. Menig J. Chr. Beck.
20. " N. Chr. Christensen. Saaret 28. Maj, højre Arm amputeret, Maler. Var i 1849

ansat ved Toldvæsenet i Kjøbenhavn; havde
vænnnet sig til at skrive ret godt med venstre
Haand; døde tidligt.

21. Menig Fr. Chr. Rohde.
22. " Carl Bentzon. Blev senere Under-
korporal; munter Kammerat og ufortrøden,
oplivede ofte Mandskabet paa strenge
Marcher. Lavede udmærket Mad af Natural-
forplejningen, forstod ogsaa at skaffe gode
Varer, naar han sendtes til Magasinet for at
hente Naturalforplejning. Var senere i
mange Aar Fiskehandler i Kjøbenhavn og
vel bekendt. Saa vidt vides, var han Stifter
af „den broderlige Arbejderklasses Hjælpe-
forening“. Udvandrede til Amerika.
23. Menig Hans P. Nielsen.
24. " Bastrup.
25. " Jacob Hansen.
27. " Rasmus Nic. Nielsen.
28. " Niels Nielsen.
29. " J. Henriksen.
30. " Anders Pedersen.
31. " Peter Frederiksen.
32. " Poul Petersen.
33. " Hans P. Jensen.
35. " Peter Vilh. Heyden. Lever endnu og
boer i Odense.
36. Menig Johan Castrup.
37. " Carl Becker.
39. " Knud Nielsen.
40. " Jørgen Nielsen.
41. " Vilhelm Jørgensen.
42. " H. Rubert. Kom til Tjeneste ved
Feltbageriet 14. Maj.
43. Menig Chr. A. Kruse.
44. " G. A. Knukel, afskediget Underofficer.
45. " Jacob Happ, forfr. til Befalingsmand.
47. " Henrik F. Hejdemann.
49. " Peder Jeppesen. Kasseret (saaret?).
50. " Joh. Henr. Rasmussen. Lever endnu,
i Odense.

52. Menig Hans Andersen, Ligeledes, Arrestfor.
varer i Rødby.
53. Menig Carl Julius Kjær.
54. " R. Rasmussen.
55. " Lorentzen.
56. " Niels Rasmussen.
57. " Hans Bahnsen.
58. " J. Pedersen.
59. " Wodstrup.
60. " Peter Nielsen Randbøl.
61. " Jørgen Casper Henriksen. Snedker.
Lever endnu i København.
62. Menig Henning Hansen.
63. " Rasmus Pedersen Glud. Flink Soldat;
gik paa Kommandoskole og blev Under-
officer ved en anden Afdeling.
64. Menig Rasmus Nielsen.
65. " Jørgen Mogensen Nielsen.
66. " Niels Chr. Sørensen. Lever endnu i
Kjøbenhavn.
67. Menig Georg Julius Fristrup. Flink og
proper Soldat. Existerede for ikke mange
Aar siden som Skrædermester i Malmø.
68. Menig Johan Poulsen Rynkjær.
69. " Hans Henr. Wolder.
71. " Anders Jensen Kongerslev.
74. " Hans Jørgen Jørgensen.
75. " Carl Casper Madsen.
76. " Christen Larsen.
77. " Johannes Christensen.
78. " Erik Jørgensen.
80. " Jens Carl Clemensen.
82. " Jacob Adolph Lund. Forfremmet til
Befalingsmand, Dbmd. 13/9; en sjælden
brav, modig og proper Soldat og dannet
Mand. Blev i Tjenesten indtil Krigens Op-
hør, var siden Formand i Maler- og Vogn-
lakværkstedet ved Statsbanen i Aarhus, hvor
han døde 1885 agtet og anseet, hvorom de
stedlige Blade ved hans Jordefærd bragte
et smukt Vidnesbyrd.

83. Menig Lorentz Carl Helt.
 84. " Johan Ahlstedt, Svensk, forfremmet til Befalingsmand.
 85. Menig Chr. Rasmussen.
 86. " Ludvig Nicolaj Sørensen.
 87. " Hans Langhorn.
 88. " Daniel Hansen.
 89. " Chr. V. Andersen. Særdeles proper Soldat.
 90. Menig Joh. Chr. Th. Lund.
 91. " Peder Nielsen.
 92. " H. C. Blach.
 93. " Chr. Nielsen Hjorth.
 94. " Carl P. Christoffersen.
 95. " Samuel Phil. Bærentzen.
 96. " Carl Anton Olsen.
 97. " Hans Andersen, forfremmet til Underkorporal.
 98. Menig Fritz Jæger.
 99. " Chr. Nielsen, flink og pligttro; kom kort efter Korpsets Opløsning paany til Tjeneste ved 10. Bataillon, søgte ved Flid og exemplarisk Opførsel at uddanne sig til dygtig Befalingsmand; blev forfremmet til Stabssergent og afløste Forfatteren 1870 i et af Krigsministeriets Kontorer, hvor han endnu gjør Tjeneste.
 100. Menig Ludvig Rasch, forfremmet til Underkorporal og Dbmd. fra 13/9; brav og modig Soldat med imponerende Holdning.
 101. Menig Peder Lieberoth, Dbmd. fra 13/9, brav og modig, hvilken han ogsaa viste ved Branden af en Mølle i Svendborg ikke længe efter Krigen, hvor han kom slemt til Skade under sin modige Færd. Formenes at leve endnu i Svendborg; Navnet findes i sidste Statshaandbogs Fortegnelse over Dannebrogsmnd.
 102. Menig Alfred Berth. Flink og proper.
 103. " Carl Berg.
 104. " Ludvig Chr. Pedersen.
 105. " Anders Busch.

106. Menig H. P. Ludvig Borch.
 107. " Hans Pedersen.
 108. " Fritz Dreyer, kasseret.
 109. " Nic. Bay Lund.
 110. " Nicolai Jensen, kasseret.
 111. " Martin Andersen.
 112. " Jens Chr. Pedersen, kasseret.
 113. " Hartvig Hansen.
 114. " Jens Rasmussen.
 115. " Niels Vilh. Rasmussen.
 116. " Carl Chr. Georg Molau.
 117. " Niels Saabye.
 119. " Bendt Sørensen.
 72. " Herman Aug. Jørgensen.
 121. " Arndt Lund, ivrig og flink; blev
 — vel paa Grund af sin Korpulence — saa
 haardt medtaget i Kampen den 5te Juni, at
 han snart efter maatte kasseres.
 122. Menig Nicolai Bülow, kasseret.
 123. " David Lange.
 124. " J. Chr. Nielsen.
 125. " Frantz Bast.
 126. " Peder Frandsen.
 127. " Frederik Lorenzen.
 128. " Severin Kaas.
 129. " Theodor L. Holm; ældre, gift Mand,
 skal have været Skuespiller ved det kgl.
 Theater. Blev 5te Juni ramt af en Kanon-
 kugle, som bortrev en Del af hans ene Læg;
 skal være død ikke længe efter.
 130. Menig Ludvig Philipsen, en Mand til Aars,
 særdeles tjenstivrig. Han besad endel
 Dannelse og Kundskab; levede endnu mange
 Aar efter i Svendborg.
 131. Menig Emilius Lundgreen, Maler; lever
 endnu i Kjøbenhavn.
 132. Menig Johannes Johansen.
 133. " R. F. Th. Olsen.
 134. " Carl Holm.
 135. " M. J. Gerhard Limkilde.

136. Menig Niels Chr. Nielsen, Farver; lever endnu i Sønderød.
137. Menig Lars Therkildsen.
138. " Peder Jensen.
139. " Carl Chr. Jensen.
140. " Søren L. Christensen.
141. Menig Hertz Berend. Kom til Skade den 28de Maj ved et Fald eller Spring. Kasseret 13/6.
142. Menig Frederik Chr. Tryde. Haardt saaret i Stenderup 5te Juni; døde paa Faaborg Lazareth 24de Juni og ligger begravet i Faaborg.

Den 31te Maj blev der tildelt Korpset 2 Ambulancesoldater af den da saakaldte Trainkudskeklasse, to smaa flinke og trofaste Mænd fra Vendsyssel:

Niels Larsen, Lille Hedegaard, og
Jens Christiansen, Brendholdt.

De fortjene at nævnes netop her for deres ufortrødne Kamp med Nr. 142, Tryde, der efter at være ramt af en Kugle i højre Overarms tykke Muskel, medens han var i Begreb med at lade sit Gevær, blev aldeles rasende og slog om sig samt flere Gange sprang op fra Ambulancebaaren; han var Kunstberider, stærk og smidig, og vi fik ham kun med stort Besvær med os.

Endelig modtog Korpset den 11te September 23 Frivillige fra Nykjøbing paa Mors, som jeg aldrig lærte at kjende nøjere i den korte Tid, og som jo ikke hørte til Odensekorpset. En af dem, Jakob Christian Møller, vides at leve endnu som Handelsagent i Nykjøbing paa Mors.

Navnelisten findes i Krigsministeriets Arkiv og antages at være indsendt dertil som Dokumenterings-Bilag til Korpsets

Lønningsregnskab. Noterne bero alene paa min Hukommelse, men denne er ikke meget klar og omfattende efter saa mange Aars Forløb; selvfølgelig have mange Flere fortjent en rosende Omtale, men da enhver Oplysning, f. Ex. om den Enkeltes borgerlige Stilling og Hjemstavn savnes, tør jeg ikke gaa videre end sket er, og Bemærkninger i modsat Retning af Ros har jeg selvfølgelig ikke fundet Anledning til at gjøre.

De Saaredes Antal kan jeg ikke angive nøjere end sket er — jeg veed, at vi i de 2 Dage, den 28de Maj og 5te Juni, bleve decimerede; men hvor mange og hvilke af de »Kasserede« der ere kasserede som Følge af Saar og hvor mange af andre Aarsager, kan nu ikke oplyses.

Det er muligt, at nogle enkelte Flere end af mig noteret endnu leve, men neppe Mange.

Der er nu hengaaet mere end Aar og Dag, siden jeg begyndte med at samle Materiale til Korpsets Historie, og Manuskriptet har i flere Maaneder ligget færdigt, ventende paa en Forlægger, som jeg havde ønsket og haabet at finde i Odense, og først nu kan mit lille Skrift af Interesse for Sagen og Velvillie for mig hos den ærede Redaktion af »Fyens Stiftstidende« ventes trykt. Jeg havde haabet, at Skriftet, naar det var udkommet for nogle Maaneder siden, kunde have lettet mange af mine Kammeraters Bestræbelser for at legimitere sig som berettigede til Hædersgaven for Veteraner; jeg haaber, at dette alligevel vil være lykkedes dem.

Jeg skal slutte med den Bemærkning, at det vilde være Synd og Skam, hvis Nogen af dette Korps paa deres gamle Dage skulde lide Nød. *Ikke blot ere de blevne udrustede og uddannede uden en*

*Skillings Udgift for Staten, men Over-
skudet af de til Udrustningen af Korps-
set indsamlede Penge, over 50,000 Kr.,
er indbetalt kontant i Statskassen! Der
foreligger jo et til Folkethingets Finans-
udvalg henvist Forslag om Understøt-
telse til gamle Krigere. Til dette Ud-
valgs Velvillie tillader jeg mig at an-
befale de endnu levende Medlemmer af
»Odense frivillige Korps« fra 1848.*

*Helsing, Nordsjælland i November
1898.*

*M. Jacobsen,
pensioneret Stabssergent*

